

FICTIUNEA

nr. 130 ● iulie 2026

■ Revistă de artă hibridă, fondată de Doina Ruști la 24 februarie 2020

Mihai STAN
călătorește
întodeauna cu
un geamantan
de cărți și-o
umbrelă făcută
din versuri.

Zenob

TEMA LUNII:
vacanțe

Scanează codul QR
pentru a citi integral
articolele

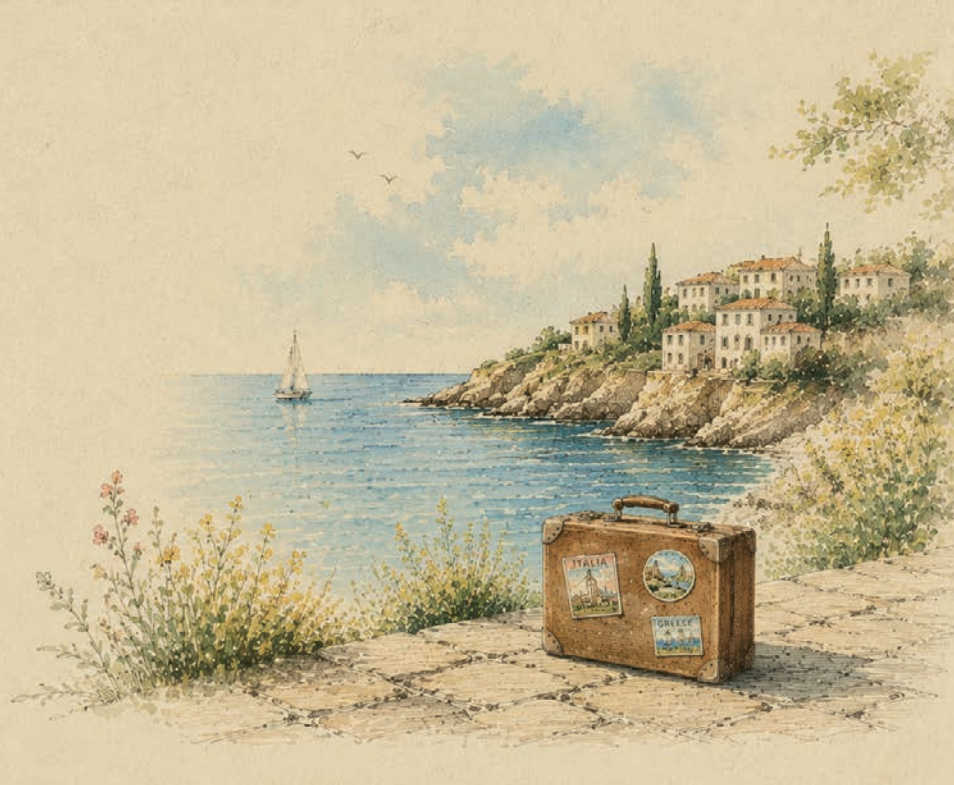
Director: Șerban Pavlu

TEMA LUNII

Vacanțe

FICTIUNEA

Nr. 130, iulie

Vacanța: când viața întâlnește literatura

Howaida Saleh

Vacanța nu este doar o pauză temporară de la muncă sau studiu și nici o perioadă liberă, umplută cu călătorii și drumeții, ci mai degrabă un rar moment omenesc în care omul își regăsește legătura cu sine și cu lumea din jur. Este un spațiu de timp în care omul trece de la ritmul obligațiilor zilnice la un orizont mai larg, care îi îngăduie să contemple, să revadă și să descopere ceea ce a

pierdut în mijlocul zgomotului vieții.

Poate că literatura a fost una dintre artele cele mai conștiente de această valoare profundă a vacanței, tratând-o nu ca pe o simplă pauză trecătoare, ci ca pe un moment definitoriu, capabil să schimbe destinele oamenilor și să dezvăluie tainele sufletelor. Adesea, marile transformări din romane încep cu o scurtă

călătorie sau cu o vacanță pe care eroii o consideră doar o evadare din monotonie, dar care deschide porți noi spre înțelegere și cunoaștere. În operele literare, vacanța nu înseamnă doar trecerea dintr-un loc în altul, ci și trecerea de la o stare existențială la alta, de la o viziune familiară asupra vieții la una mai profundă și mai cuprinzătoare.

De aici, vacanța s-a legat în literatură de ideea căutării de sine. Atunci când omul își părăsește mediul obișnuit, autoritatea deprinderilor zilnice slăbește, iar sufletul devine mai capabil să-și asculte întrebările amânate. De aceea, în multe romane, călătoriile și vacanțele se transformă în experiențe ale descoperirii sensului, ale confruntării cu fricile și ale reevaluării relațiilor, alegerilor și destinelor.

De fapt, nevoia de vacanță a devenit astăzi mai urgentă ca oricând. Viața contemporană, cu accelerarea și presiunile ei continue, epuizează energia psihologică și emoțională a

omului înainte chiar de a-i epuiza energia fizică. De aceea, vacanța nu mai este un lux sau un simplu confort, ci o necesitate pentru păstrarea echilibrului interior. Este o ocazie de a ieși de sub puterea programărilor, a ecranelor și a obligațiilor acumulate și de a regăsi un ritm mai calm, mai omenesc. În clipele de odihnă adevărată, omul descoperă valoarea lucrurilor simple, pe care adesea le neglijează: o întâlnire caldă cu familia, o plimbare în natură, ore petrecute cu o carte dragă sau chiar o izolare liniștită, în care își poate revizui gândurile și își poate asculta vocea lăuntrică.

Valoarea unei vacanțe nu stă în luxul locului sau în costul călătoriei, ci în capacitatea ei de a produce o schimbare interioară. Omul poate găsi ceea ce caută într-un oraș îndepărtat sau într-un colț liniștit al propriei case. Importantă nu este distanța pe care o parcurge, ci distanța pe care o ia față de oboseala rutinei și de repetarea zilelor asemănătoare.

Ariana Ușvat

autobuzul merge mai repede decât obișnuia ieri, semafoare galbene, mă rostogolesc ca un zar, odată șase odată doi, frânează stupid de brusc parcă nu ar ști că urmează stația, mereu alt număr în frunte, mă gândesc... dacă eram pieton și mă împiedicam la limita trotuarului m-ar fi cruțat cu nasul izbit de asfalt, sau aș zăcea sub roțile sale, până când semaforul nu mai e galben.

Hrană

Nicu Ștefan Cristian

Nu era plăcut să asisti la așa ceva. Încăierarea ce avea să urmeze.

— Ai grijă neamțule, dacă te-mpiedici și cazi o să te calce autocamionul!

— Ce? Unde?

Deszăpezirea podelei de gheață deja îi făcuseră să uite de om, aceștia fiind mult mai preocupați cu plasarea radiatoarelor termice, câte unul la suta de metri. Căldura începu să se-ntindă ca un lepros ce sărea-n spinarea unui om sau altuia. Un succes enorm.

Pe partea opusă a drumului, santinelele acum păzeau o dubă ce transporta Agrippa o ști ce. Cu optsprezece roți, compactă, vopsită c-un galben viu, cu picățele verzi și portocalii ce păreau organice. Aceasta era acoperită în rune și inscripții ce nu puteau fi descifrate de omul de rând. Evident, nimeni nu știa ce va urma.

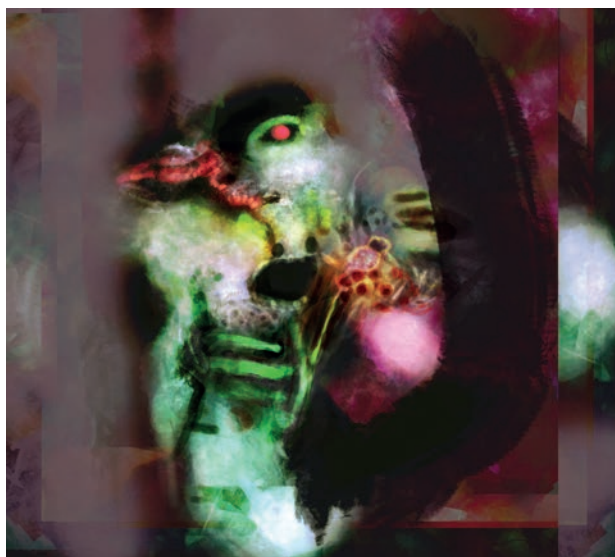
Cel puțin douăzeci și ceva de santinele ieșiseră din dubă. Oamenii erau nedumeriți, inclusiv cei din blocuri ce priveau cu o frică la fel de justificată ca a celor de afară. Trebuia să vină acest moment o dată și-o dată, ziua judecătii.

Una dintre ele adusesese o cutie termală. Voiau cu disperare să găsească un dispozitiv misterios. Iar fără el, o problemă cu mult mai colosală avea de gând să-i dea peste cap.

Și era o poveste destul de hilară, cum ajunsese acolo, undeva, într-un morman de zăpadă.

— Uite, cred că am găsit o soluție la problema noastră. Lasă-mă să vorbesc cu ei!

— Nu, nene, nu înțelegi că dacă te apropii, chiar și la un metru distanță de ei, o să te-mpuște?

Conversația lor fu oprită de o umbră. Cei doi erau pe o alee întunecată, între două blocuri. Cineva aruncase o scândură ca să treacă. Le făcuseră cu mâna. Iar ei înapoi. Nimeni n-a zis nimic, ca să nu atragă prea multă atenție sau să-i dea de gol.

De acolo, de sus, era mult mai ușor să vadă cu ce aveau de-a face.

— Voi coborâ într-o secundă, dar ascultă. Sunt prea mulți de-ai lor și prea puțini de-ai noștri!

O mică privire și imediat își dăduse seama de cât de nervoase erau santinelele. Oamenii au fost umiliți de ele de prea multe ori. Eventual, un lucru ca

ăsta avea să se-ntâmplesse. O santinelă căzu cu al ei scut în zăpadă, spre văzul tuturor. Ceilalți n-au fost prea mulțumiți de această prestație.

Nu conta prea mult. Dacă oamenii își vor aminti ceva, atunci își vor aminti de mișcările lor subite. Niște mișcări atât de rapide și zgomotoase încât nici măcar Anton nu le putea ignora. Nici măcar un om din acel cartier plicticos, asemenea. Era ca și cum atmosfera dinăuntrul buncărului s-a schimbat la un nivel molecular. Scârbele vii și metalice erau alarmate și ele.

Umbrind pământul ca niște termite titanice, cu saci organici plini de aripi păroase ca niște boașe, scârbele începură să

fie împinse afară din ale lor ascunzișuri.

Până și gardurile de fier tremurau, în timp ce radiatoarele produceau căldură. Totul din vina santinelilor. Orice aveau de gând să facă nu era de bine. Temperatura n-ar fi trebuit să crească într-un asemenea hal. Toți locuitorii cartierului de Nord îi priveau cu o amestecătură de teamă și dispreț.

— Ce naiba? O să fim distruși, atâta ne-a fost!

— Anton, treci sub chiuve-tă, acum!

Încă o pană de curent a urmat. După, un sunet ca de stepă. Mai întâi au mărșăluit animalele, apoi, mașinile. O clădire fu dărâmată, fără a fi înlocuită, din opt deveniri șapte.

— Unde a dispărut? Unde a dispărut blocul? Nu s-a mai pomenit vreodată așa ceva. Unde e?

— Calmează-te! O să-ți zdruncini creierii dacă continui așa. Nu ieși afară! Nu uita, numără descrescător!

Ei nu primiră niciodată un răspuns direct legat de cifruri și de ce coborau la număr. Totul a devenit sumbru.

Poate oglinda vorbi?

Sigbjørn Obstfelder

Poate oglinda vorbi?

Oglinda poate vorbi!

Oglinda te va vedea în fiecare dimineață,
căutător,

te va vedea cu ochii înțelepți, adânci,

— ai tăi!

te va saluta cu ochii închiși, aprinși:

Ești pur?

Ești loial?

Din volumul *Digte* (editura John Grieg, Bergen, 1893)

Traducere din norvegiană de Paul-Daniel Golban

Sigbjørn Obstfelder (1866-1900) a fost un poet norvegian, cunoscut îndeosebi ca întemeietorul liricii moderne norvegiene. De asemenea, a publicat proză și o piesă de teatru. După studii filosofiei și al ingineriei, realizează un periplu prin Statele Unite, Germania, Danemarca, Italia, Anglia. Se stinge din viață în Copenhaga la doar 33 de ani.

Andrei Novac: Brâncuși nu poate fi „locuit”

Un interviu de **Adriana Irimescu**

Dragă Andrei Novac, ce înseamnă pentru tine „Brâncuși fără diacritice”?

„Brâncuși fără diacritice” este un proiect care operează într-un spațiu de tensiune între memorie culturală, reprezentare și pierdere. Punctul de plecare – aparent minor – al absenței diacriticelor din numele lui Constantin Brâncuși devine aici un simptom al unei dislocări mai profunde: felul în care un artist fundamental pentru modernitate este simultan revendicat, simplificat și, în același timp, de propriul context cultural.

Cum te raportezi la Brâncuși? Ai crescut la Târgu-Jiu, alături de capodoperele brâncușiene, fac parte din imaginarul tău. Cum te raportezi astăzi la arta sa?

În ultimele decenii, Brâncuși a fost recuperat prin discursuri instituționale, expoziții majore și reproduceri infinite ale operei sale. Cu toate acestea, omniprezența aparentă nu garantează și o înțelegere autentică.

Dimpotrivă, ea produce o serie de distorsiuni — de la kitsch-ul obiectelor decorative, reproduceri la scară mare a operelor, până la instrumentalizări simbolice — care golesc opera de complexitatea ei inițială. „Fără diacritice” nu indică doar o eroare tipografică, ci o formă de amputare simbolică, o traducere incompletă, un decalaj între original și circulația informației în societatea contemporană.

„Brâncuși fără diacritice”

30.05.2026 – 21.06.2016

Concept: **Flavia Lupu**

Un proiect curat de: **Andrei Novac**

PART OF
BDF GO! | **BUCHAREST
DESIGN
FESTIVAL**

Flavia Lupu
„tăcerea”

Instalația (masă, 12 scaune din lemn, cuie, pâine)
2026

„Brâncuși fără diacritice” este un proiect care operează într-un spațiu de tensiune între memorie cultura reprezentare și pierdere. Punctul de plecare – aparent minor – al absenței diacriticelor din numele Constantin Brâncuși devine aici un simptom al unei dislocări mai profunde: felul în care un artist fundamental pentru modernitate este simultan revendicat, simplificat și, în același timp, îndepărtat sau nu, de propriul context cultural.

Cum vezi expoziția Flaviei Lupu?

Instalația „tăcerea”, realizată de Flavia Lupu, se înscrie în acest registru critic. Pornind de la „Masa tăcerii”, unul dintre cele mai recognoscibile elemente ale ansamblului de la Târgu-Jiu, artista propune o reconstrucție care subminează funcția originală a obiectului. Cele douăsprezece scaune, transformate prin inserția cuiele, devin inaccesibile, respingând utilizarea și anulând dimensiunea convivială a mesei. În același timp, intervenția introduce o tensiune fizică și simbolică, plasând obiectul într-o zonă ambiguă, între design și artă conceptuală, între omagiu și critică.

Această imposibilitate a așezării devine o metaforă a imposibilității de a „locui” cu adevărat opera lui Brâncuși

Crezi că în prezent Brâncuși nu mai poate fi „locuit”?

Da, cred că instalația e o metaforă a imposibilității de a „locui” cu adevărat opera lui Brâncuși, fără a o deforma, mai ales în contextul în care operele de la Tg-Jiu au suferit diverse mutilări în ultimele decenii (spălarea cu jet de apă a operelor de piatră, schimbarea configurației aleilor în cele două parcuri, ciobirea operelor de piatră). Masa nu mai este un loc al comunicării, ci unul al distanței și al reflecției.

Cum interpretezi aceste scaune fără utilitate socială, de comunicare?

Elementele introduse (cuiele, prescurile) activează un registru ritualic, dar și unul ironic, sugerând o formă de comemorare care riscă să devină mecanică, golită de sens.

„Brâncuși fără diacritice” nu propune o recuperare nostalgică, ci o re poziționare critică. Este un demers care invită la o privire atentă asupra mecanismelor prin care cultura operează cu propriile sale simboluri, punând sub semnul întrebării nu doar felul în care îl citim pe Brâncuși, ci și felul în care ne raportăm, în general, la moștenirea culturală.

Despre ironie

Laurențiu Bădicioiu

Anatole France definea ironia drept „veselia gândirii și bucuria înțelepciunii”. Unul dintre cercetătorii care s-au aplecat mai mult asupra ironiei, francezul Vladimir Jankélévitch, atrăgea atenția asupra pericolului că practicarea ironiei nu trebuie să umilească: „Nu trebuie confundată (cum fac unii oameni complexați) orice ironie cu batjocura, desconsiderarea, insulta. Ironia civilizată face parte din panoplia dialogului. S-au scris cărți despre ironie”. El însuși a scris una (Vladimir Jankélévitch, *Ironia*, Editura Dacia, 1994.)

Observând rădăcinile grecești ale termenului „eironeia”, constatăm că acest concept, subordonat comicului, tangentează atât gândirea și inteligența prin procesul de elaborare și de rostire a unei antifraze, de fapt, prin disimularea a ceea ce emițătorul vrea să se înțeleagă, dar și creativitatea și flexibilitatea emițătorului care se raportează diferențiat la receptori diverși. Aceeași ironie nu se poate rosti cu șanse să fie apreciată (ceea ce se întâmplă oricum doar când și receptorul beneficiază de un nivel de educație și cultură care-i permit aceasta) la fel de receptori diferiți, în situații și contexte diferite.

Antichitatea considera ironia „o figură care constă în a spune voluntar contrariul a ceea ce se dorește să se înțeleagă, privând cuvintele sau propozițiile de valoarea lor reală sau completă, de obicei printr-un element ajutător cu rol de semnal: ton, gest, aer ironic.”

În *Dialoguri*, Socrate folosește ironia pentru a-și disimula intențiile, jucând în fața interlocutorului rolul ignorantului, al naivului, schițând un fel de comedie moromețiană avant la lettre prin care-și duce interlocutorul, pe nesimțite, acolo

unde vrea el să ajungă. Și, așa cum am mai spus, se raportează la interlocutori folosind ironia în mod flexibil în funcție de scopul și interlocutorul pe care-l are.

În antichitatea latină, ironia, satira, sarcasmul, erau practicate prin *simulatio et dissimulatio*, marii oratori romani definind cu mare acuratețe procedeul: „Urbanam etiam dissimulatio est, quom aliam dicuntur ac sentias, non [...] quom contraria dicas [...] sed quom toto genere orationis severe ludas, quom aliter sentias ac loquere”. („Este o ironie spirituală să nu zici contrarul a ceea ce gândești (...) ci să te străduiești de-a lungul întregului discurs să glumești cu seriozitate, când vorbești altceva decât ceea ce simți (sau gândești).”

Învecinată cu minciuna, dintr-un anumit unghi, ironia nu contrazice totuși morală, cum o face minciuna. Vom afirma așadar că, în raport cu propria-i credință, gândire, conștiință, oricare dintre acestea neexprimate prin viu grai către interlocutor în situația practicării jocului ironic, ironia este o minciună, însă această minciună este, de fapt, adevărul pe care și producătorul/emițătorul mesajului ironic și beneficiarul/receptorul acestuia, acela asupra căruia se îndreaptă ironia, îl știu prea bine, dar este neconvenabil pentru beneficiar.

„Îmbrăcăminte” în care se înfățișează ironia este adeseori aceea a umorului, cele două modalități de exprimare a comicului fiind simbiotice adeseori. Când însă umorul, camarad de nădejde al ironiei, o părăsește pe aceasta, apare sarcasmul și atunci ironia își iese din matcă, devenind agresivă, ascuțită, tăioasă, vitriolantă.

Ironia are și scopul, declarat sau nu, de a corija într-un

mod indirect și inteligent, la cel ironizat, metehne, fapte reprobabile, atitudini nepotrivite, evidențiindu-se astfel și un rol social, comunitar. Ea este adeseori practică în comunitățile educaționale din învățământul preuniversitar, dar și în cel superior, deoarece profesorii, fiind implicit și mentori, doresc să corijeze la discipoli nu numai erorile științifice, care survin la lecții/cursuri, ci și educația precară de care aceștia dau uneori dovadă.

Folosirea ironiei a început odată cu evoluția educațională și culturală a societății pentru că atât ironistul, cât și ironizatul trebuiau să aibă o minte bine „mobilată”, creativă, receptivă, dar și reactivă atât pentru a furniza ironia cât și pentru a o decoda.

Ironia se suprapune într-o cântă cu spiritul, ambele presupunând inteligența creatorului de ironie, cultură și creativitate din perspectiva concepției acesteia și un context care să includă receptori individuali sau colectivi (o clasă de elevi/un amfiteatru de studenți, audiență de radio sau de televiziune etc.). Cuvântul de spirit însă, deși conține o doză mai mare sau mai mică de ironie, spune chiar mai mult decât exprimă prin mesajul scris, verbal sau imagistic emițătorul, iar mesajul nu este contrar a ceea ce gândește sau simte acesta, ci sugerează interlocutorilor să exploreze rețele informaționale suplimentare, derivate, născute din jocul de cuvinte, din spiritul enunțat.

În cazul ironiei, fie scrisă, fie orală, ea creează o relație nemediată între ironist și ironizat, cel din urmă fiind în situația de a alege în mod voluntar (deci controlat) reacția la ironia lansată la adresa lui. Această reacție depinde de numeroși factori, unii obiectivi, alții subiectivi. Astfel, dacă „victima” ironiei râde acceptând sau acceptă râzând, este pentru că înțelege ironia și acceptă critica implicită. Factorii obiectivi care au condus la acest tip de reacție pot fi: contextul (locul și publicul care asistă), cultura generală, nivelul inteligenței, calitatea educației. Dintre factorii subiectivi am putea enumera: simțul umorului, starea de spirit în momentul producerii ironiei, emotivitatea subiectului. Când nu dispune de suficientă inteligență pentru a aprecia ironia, subiectul se poate simți ofensat și poate reacționa, iar, dacă în momentul enunțării ironiei nu are nicio reacție, lipsa acesteia poate fi explicată prin incapacitatea subiectului/ironizatului de a înțelege mesajul codat în cămașa ironiei, care maschează intenția ironistului de a corija la „victima” lui anumite aspecte negative care-l deranjează sau pe care le-ar dori altfel. Fără o suprapunere/raportare/conectare comprehensivă la mesajul transmis, putem afirma, atunci când abordăm comicul, că acesta nu se poate realiza, „complicitatea” între emițător și receptor fiind o condiție sinequa-non pentru nașterea, dezvoltarea și consumarea ironiei și a comicului, în general.

Sigmund Freud, în studiul dedicat umorului din *Cuvântul de spirit și raportul său cu inconștientul* (Opere esențiale, Editura Trei, București, 2009) prezintă trei exemple în care un condamnat la moarte prin

spânzurare își exprimă un ultim gând înainte să de a fi executat.

În cele trei exemple, condamnatul îndrăznește să glumească pe seama situației extrem de critice în care se găsește. Astfel, fraza inițială „Un condamnat la moarte, pe drumul spânzurătorii, cere un fular pentru a-și proteja gâtul de frigul dimineții” Freud o transformă succesiv după cum urmează, pentru a arăta diversele moduri în care ironia funcționează:

1) „Într-o luni dimineată, un condamnat la moarte este condus spre spânzurătoare. El exclamă (pentru a ne atrage atenția): «Săptămâna începe

binel!»”; 2) „Într-o luni dimineată, un condamnat la moarte este condus spre spânzurătoare. Gardianul exclamă (pentru a ne atrage atenția): «Săptămâna lui începe binel!»”; 3) Temnicerul către condamnat: «Săptămâna ta începe binel!»” Pentru exemplul nr. 2 remarcăm folosirea ironiei directe și a spiritului, iar pentru nr.3 satira, zeflemeaua, bațjocura, fără antifrază.

Putem aprecia că ironistul afișează o detașare față de situație, după cum se vede și în exemplele date, iar autoironia marchează ceea ce în limbajul popular românesc se înțelege prin a face haz de necaz, adică

a trece cu ajutorul auto-ironiei, a umorului, a spiritului de o situație grea, care este astfel minimalizată. În ultimul exemplu, prelucrat de Freud din exemplul inițial, remarcăm cinismul temnicerului, sarcasmul (ironia agresivă), acesta fiind unul dintre extremele atinse de ironie și satiră. Freud însuși vorbea despre un mecanism de autoapărare psihologică a organismului în situații limită, folosit și în scopuri medicale terapeutice pentru unele boli mai ales la copii și adolescenți. Există unele profesii în care cinismul este armă de autoapărare: chirurgii, angajații la morgă, lucrătorii la pompele

funebre, militarii din zone de conflict își „anesteziază”, minimizează, neutralizează spaima, gravitatea momentului, confruntarea cu moartea, angoasa și își fac datoria.

Unii comentatori ai categoriei comicului merg până la a afirma că ironia este în antiteză cu umorul, acesta din urmă provocând râsul prin micșorarea a ceea ce este mareț sau invers, în fond, prin ducerea spre derizoriu, în timp ce ironia camuflează valorosul, importantul pornind de la lipsa de valoare, de la neimportant (Hegel).

Integral în online

Călătoria, o orbire fanatică?

Cristina Eșianu

M-am întrebat dacă nu cumva călătoresc doar ca să sfidez moartea.

Alerg, exclam, protestez, intru în coloană, refuz tururile ghidate, o iau pe străduțe întortocheate, urc cu funicularul, în fond mă despart de lumea mea mică care mă anihila, ținându-mă blocată pe o stradă aproape pustie, în fața unui bloc chibrit. Accelerez, inspir, respir, mă ridic, urc, orbescăiesc. Nu mă opresc. Continui să merg. Uneori în orb. Alteori ghidată de alții. Sunt în viață.

Există locuri de care ești înghițit. Și unele care te resuscitează.

Am plătit scump lipsa unui acasă permanent. Am suferit că nu mi-am văzut prietenii cu anii și că mi-am repudiat profesia inițială, am detestat faptul că îmi țin cărțile și discurile în cutii, pe la rude, cele mai multe într-un pod în care nu urcă nimeni - nici nu știu dacă n-au putrezit. Și că nu am o cameră doar a mea. Sau că mă simt evanescentă, o fantomă în viețile altora.

Cel care pleacă nu aparține cu adevărat niciunei comunități, cu excepția uneia culturale, dacă are noroc. Eu am fost

nomadă și cel mai frumos a fost să-mi păstrez limba și s-o dau mai departe. Am pierdut multe piei pe drum și pe unele le-am regretat. Dar am fost mereu în mișcare și asta a însemnat că au fost puține zile moarte.

Totuși întreb: Este călătoria o orbire fanatică?

Am avut întotdeauna o energie copleșitoare în a descoperi lumi noi, o forță care se dezintegrează imediat ce mă opream mai mult de un an. M-am întrebat dacă nu e o boală, dacă nu cumva sufăr de dromomanie, m-am suspectat de o mie de alte lucruri, dar atunci când se

facea dimineată și eu mă pregăteam să plec, atingeam o stare de libertate mentală, o bucurie aproape animalică pe care n-am pierdut-o niciodată, chiar dacă de multe ori mi-am repetat că explorarea lumii (fizice sau mentale) poate deveni excesivă, aproape compulsivă, și poate distorsiona realitatea până când se transformă într-o formă goală, lipsită de substanță.

Mă copleșește o singură lume?

Călătoresc ca să nu îmbătrânesc?

Vreau să las o amprentă (chiar și insesizabilă),

purându-mi pașii prin lume, așa cum scriu?

Scriul e o cărare?

Corpul meu, un înscris?

Iubesc aventura sau sunt superficială, trebuie să caut mereu în altă parte, maniacal?

Sunt frumoase orașele în zori când pleci cu un rucsac în spate. Străzile abia dezmeticate. Soarele tresărind în bălți. Sunt intime cerurile care te leagănă și te trezesc. Și culpabilitatea abandonului e suportabilă, ușor de ignorat. Sunt mistice drumurile care se deschid spre necunoscut în puterea nopții. Sunt abisale orașele pe care le vezi prin hublou și care, atunci când aterizezi, te absorb. Sunt interesante spațiile care nu-ți sunt familiare sau cele în care te vezi în oglinzi deformate. Cele care se întunecă și rămâne să vorbească doar o singurătate copleșitoare, care nici măcar nu știi dacă e a ta. Sunt orașe în care vorbește anxietatea mai tare decât orice altceva. E hipnotic să te strecuri prin intestinele unui megalopolis, în metro, sub lumina rece, ostilă, laolaltă cu oameni de toate rasele. Lumi subterane, în legănarea unui jet lag care pare fără de sfârșit.

Am sute de fotografii care surprind primele momente ale călătoriilor mele în arhiva personală. Privite de altcineva, cele mai multe sunt banale: un trovant la marginea unui drum,

o frunză aproape ascunsă sub o piatră, o umbră pe asfalt, un copac solitar pe un câmp, un taxi care pleacă după ce mă lasă pe peronul de la plecări, o intersecție cu un indicator

atârând într-o rână, etc. Și totuși ele conțin urme de bucurie, sunt fosilele mele prețioase, aproape talismane, ascunse în nisipul pixelat al reprezentării fotografice de duzină.

Lumea nu este doar un cuvânt. Lumea se cartografiază mergând pe jos.

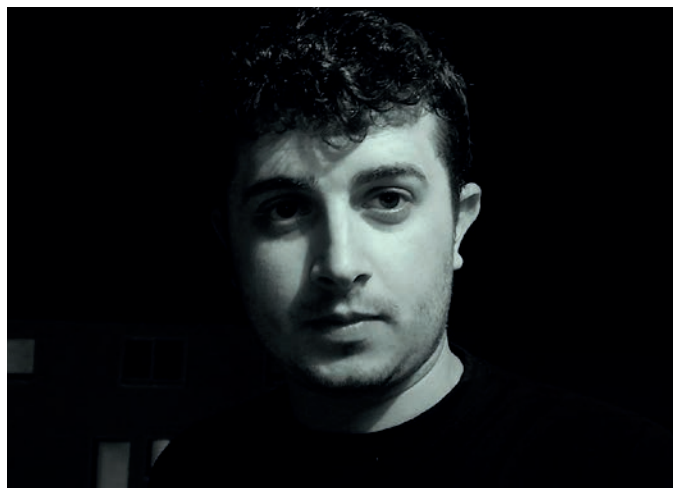
Integral în online

Mais d'où vient cet petit accent?

Andrei Ungureanu

Am călătorit mult în Europa, dar de prea puține ori a fost vorba de vacanțe propriu-zise. Setea de a descoperi lumea am avut-o de mic, banii și ocaziile nu. Călătoriile mele sunt, în cele mai multe cazuri, făcute în scop profesional sau academic, pentru a fi decontate de o instituție și a-mi permite plecarea. Vizitele în alte orașe, în copilărie, au fost rare și făcute cu rata, încărcate de traiste de rafie și mâncare de acasă: la București, la Govora, la Călimănești. Apoi, la liceu, am mers ceva mai departe, dar nu foarte: la Craiova, la Ploiești, la Buzău, la olimpiade și școli de vară

În facultate călătoriile s-au înmulțit, dar vacanțele s-au rărit. Am mers întâi un semestru Erasmus la Dijon, o experiență demnă de Panait Istrait, plecând cu 100 de euro în buzunar toți banii, aterizând noaptea la Beauvais, unde găsisem cele mai ieftine bilete de avion și unde am văzut pentru prima dată patrula de soldați înarmați. Era vremea atentatelor teroriste în Franța, pe mine m-a șocat treaba asta, mi s-a părut incredibil cum patrulează armata pe străzi, în timp ce în România nu mă simțisem, și nu mă simt nici azi, în pericol. A urmat apoi dormitul în gare de Lyon, obosit după 36 de ore de nesomn, cu un telefon inutil, căci nu avusesem bani de roaming, fără un contact de urgență care să știe de mine. Curajul și nebunia năvălind se confundă uneori până la identitate, dar adrenalina dădea pe-afară și nu mi-am dat seama de prostia făcută decât la câteva zile

distanță, instalat în camera de cămin de la résidence Buffon.

Gara s-a închis pe la ora două noaptea, trenul meu era abia peste patru ore, și am fost evacuat alături de alți aciuati ca mine. M-am învățat cu trolerul plin pe străzile din jur, dar toate locșoarele cât de cât adăpostite de vreme erau ocupate de tot felul de SDFi, iar bani de hostel nu aveau (dădusem deja 20 euro pe naveta de la aeroport la gară și din cei 80 rămași trebuia să trăiesc două săptămâni la cămin, la Dijon). Ca să uit de frig (era sfârșit de septembrie și Parisul e un oraș răcoros și umed) și să omor timpul, cum nu puteam să dorm în situația aceea, am pus laptopul pe geamantan și m-am jucat cât m-a ținut bateria. Am ținut-o așa vreo două ore. Gara nu se deschisese încă. Nemișcarea mă rebegise. Am închis, mi-am strâns ghiozdanul și trolerul care trebuia să îmi asigure supraviețuirea pentru două săptămâni, până intra prima bursă, și am luat-o iar la pas, în jurul gării.

Se spărgea de ziuă și orașul, niciun moment tăcut cu totul,

se trezea ca un uriaș amețit de vin. Gara s-a redeschis în cele din urmă, am urcat în tren. Obosit și nedormit, m-am chinuit să urc trolerul pe raftul de sus al compartimentului de bagaje, singurul rămas liber. E drept, luasem cu mine mâncare (caș ușcat, carne afumată – să țină), încărcasem până la limita maximă de greutate. Un trecător m-a ajutat, mi-am găsit scaunul, mi-am tras sufletul, dar n-am putut adormi. Voiam să văd totul, să descopăr totul. Lumina dimineții peste câmpurile nord-estului Franței, entuziasmul unei lumi noi, gândul că e rândul meu, păstrând proporțiile de rigoare, să calc pe urmele pașilor înaintașilor iluștri formați la școala franceză, mă țineau treaz. În acea dimineață de toamnă blândă, mă simțeam gata să mă iau la trântă cu orice caznă, birocratică, intelectuală sau umană, la care Franța m-ar fi supus ca să-mi încerce puterile, așa cum eroul din povești are de îndeplinit munci grele, imposibile pentru un om de rând, ca să dobândească mâna fetei de împărat.

Și prima a fost chiar atunci, în tren, deși eu n-am priceput numai-decât asta. Expresia mea uimită, încântată, trebuie că a atras atenția vecinului de călătorie. Am intrat în vorbă. Merg la Dijon, să studiez un semestru, cum e Dijonul, cum e vremea, facem trei ore până acolo, aa, așa de mult? da, acesta nu e TGV și Franța e mare, lungă. Vin la studii și cu gândul de a învăța franceza, baza o am dar știu că mai e mult de muncă, apoi de a vedea dacă fac față aici la universitate, știți la noi e credința asta că tot ce e din Occident e mai bun, oamenii în Vest sunt mai cinstiți, mai deștepți, mai calmi, noi suntem niște corupți, puși numai pe căpățuială. Non, mais franchement, vous parlez bien français. Merci, vous êtes gentil! Mais d'où vient cet petit accent? De la Roumanie, je suis roumain. Ah! și tăcerea aceea atât de expresivă pe care, în timp, am învățat să o interpretez dincolo de politețea de bon rigueur.

Altfel, vreau călătorii și vacanțe din care să mă întorc cu un sentiment de dragoste și silă față de acel loc. Altfel se cheamă că nu l-am cunoscut suficient de bine sau m-a lăsat indiferent. Unui călător care vrea să descopere cu adevărat firea locului, ambele trăiri îi sunt necesare și se construiesc firesc, de-a lungul sejurului. Iubesc anumite destinații nu pentru că nu le-am văzut partea urâtă, ci pentru că frumosul e covârșitor mai puternic. Așa este, pentru mine, Franța.

Doina Ruști: „Cam tot ce scriu ajunge până la urmă la rădăcinile răului”

Un interviu de **Ileana Marin**

Balcanismul ca moștenire

Într-o carte de referință despre balcanismul literaturii române, regretatul Mircea Muthu ți-a dedicat un capitol. Referirile sunt la Manuscrisul fanariot, dar nu numai. Crezi într-o balcanitate a literaturii române?

Cred în moștenire, dar da, ca om născut pe malul Dunării, mă simt legată de lumea balcanică.

Într-o recentă monografie dedicată operei tale, Pompilia Chifu spune că se poate vorbi despre un filon folcloric, cu un spectru care cuprinde atât balcanismul, în linia lui Milorad Pavić, cât și mituri românești tradiționale. Ți se pare pertinentă observația?

Cartea ei este prima scriere care cuprinde aproape integral romanele mele, iar afirmația este susținută printr-o analiză amănunțită, mai ales acolo unde vorbește despre legăturile mele etnice. Simbolismul folcloric este românesc, de la rețetele din Mâța Vinerii și până la istoriile inserate în *Nas de bulgar*. Cred că tipul de imaginar aflat la baza românității este unul narativ, în bună măsură solar, dar și marcat de un dualism de tip bogomilic. În ceea ce mă privește, viziunea se leagă de situarea mea istorică și geografică, de folclorul dunărean.

După cum spui într-un interviu, multe fire te leagă de lumea balcanică:

„O parte dintre strămoșii mei se trag din Muntenegru,

sunt aromâni, cei mai mulți pitari sau călători. Alții sunt turci, așezați în Țările Române după Tratatul de la Adrianopol. Dar sunt și mulți neaoși, dinspre bunica paternă, pe care secolul al XVIII-lea i-a apucat podgoreni și mici comercianți, oameni cu nume sonore, terminate în -escu, sudiști, plini de răsfățări fanariote.” În *Manuscrisul fanariot*, fiecare capitol este legat de un nume comun, ca recipient vast al lumii balcanice și românești. Mi se pare că aici balcanismul nu mai este doar atmosferă, ci o formă de naștere simbolică: numele lui Leun intră în istorie. Așa vezi și tu legătura dintre nume, loc și destin?

Fiecare capitol din roman e legat de un cuvânt care valorizează o parte însemnată a istoriei românești. Între ele, „amăgire” mi se pare edificator: un cuvânt cu istorie lungă, venit din greacă, trecut prin latină, definitiv pentru latura metafizică a românilor, iar în roman e legat de istoria unui croitor care străbate lumea balcanică, trece Dunărea, amăgit de un cântec despre București.

„Gura spurcată a Trancăi era gura Maiorcăi, pe care o sărutase. Niciun cuvânt nu-i intrase în sânge ca numele pe care ea i l-a dat. Leun era numele lui ascuns, pe care numai limba de șarpe a Trancăi știuse să-l dibuiască. Iar acest nume se foia prin toate cotloanele, ca o boare, ca un

fâșâit, ca un oftat colectiv. În sângele lui acest nume făcuse pui, pusese temelii unui trib.

Peste Dâmbovița pluteau norii, iar în zare se mișca Bozăria. Leun deschise fereastra. Din mâlul râului i se ridică până-n nări mirosul orașului, iar dintre tufele de boz, gurile mici îl strigară pe nume.”

— *Manuscrisul fanariot*, p. 439

De aici probabil că vin explozia imagistică din Manuscrisul fanariot, dar și arhitecturile epice din trilogia fanariotă. Există incontestabil și o cultură folclorică, vizibilă încă de la primele tale romane. Alex Ștefănescu remarcă, de exemplu, că Zogru este un spirit autohton: „Zogru este și duh, și diavol, și vampir, și vârcolac, câte ceva din toate.” Balcanismul are legătură mai mult cu geografia sau cu mentalitatea?

S-a vorbit adeseori despre latura balcanică a literaturii române, în ideea că geografia și vecinătățile determină mentalitatea și, implicit, tematica ori maniera literară. Ca țară așezată la Porțile Orientului și la limita cu lumea balcanică, este normal ca România să aibă câte ceva din fiecare. Dar să nu uităm că în lumea românească există moșteniri mediteraneene, o întreagă istorie a călătoriei la nord și la sud de Dunăre, așa cum spun în *Nas de bulgar* ori în *Ferenike* — moșteniri care au generat o vastă imagerie.

Imaginația balcanică

Te referi la un tip special de imaginație — un amestec de ironie, fatalism și exuberanță, cum spuneau interbelicii?

Nu chiar. Exuberanță, da. O anumită solaritate, un tip de aspirație, chiar o încredere în viitor, pe cât de absurdă, pe atât de puternică, aproape înversunată. Despre dimensiunea haotică a imaginarului, despre acel tip de absurd, înmagazinat, de pildă, în prototipul Spânului, îmi place să scriu.

Istoria individuală

În romanul Ferenike ai creat un spațiu nord-dunărean dominat de fantasme. Îmi vin în minte acum petalele roșii din moară, apele, lumina Sudului și chiar femeile ca niște baloane luate de vântul istoriei. La această ultimă imagine aș vrea să ne oprim puțin: face ea parte din imaginarul balcanic? Prevalează valoarea istoriei imediate?

„...îi vedeam înșirați pe o soară, terminată cu un balon

uriaș, o burtă de gravidă, pe care mâna istoriei scrisese ferm un singur cuvânt, scris STAS, cu tuș negru: Saigon.”

— Ferenike, p. 186

Este o viziune care mă reprezintă. În multe dintre scrierile mele, realitatea, mai ales cea cu potențial zolist, se dezvoltă în linia fabulosului, nu unul de sorginte folclorică, ci descins dintr-o serie de asociații simbolice. Aici este o imagine care fixează tragismul unei situații sociale concrete: decretul antivort al lui Ceaușescu. Sunt anii '60, iar universul întreg este populat de femei gestante. Este o imagine a copilăriei mele, un fel de emblemă a începutului ceaușist.

Feminitate și traumă istorică

Tema avortului apare și în alte opere ale tale, de pildă în Fantoma din moară și chiar în Zogru. De ce ai optat pentru ea?

Este un fel de etichetă a istoriei comuniste, în care am avut ghinionul să trăiesc. Cam tot ceea ce s-a întâmplat în timpul dictaturii se învârtă în jurul obseiei natalității, a mecanismului

slavagist marca Ceaușescu. Mai exact, este vorba despre amputarea intimității, despre reducerea femeii la rolul reproductiv. Dar de aici au decurs alte rele: schimbarea mentalităților sociale, maternitatea propagandistică, mitul mamei eroine, toate ducând treptat la degradarea familiei ca instituție.

Poate că cel mai bine subliniezi ideea în Fantoma din moară, unde o tânără învățătoare este violată, obligată să avorteze și apoi aruncată în pușcărie pentru că a avortat. Scena în care este arestată, urmată de un soldat care duce găleata de plastic cu sângele avortat, este emblematică pentru temă.

„Pe pământul înroșit de praful cărămizilor se vedeau din loc în loc tulpinile frânte ale oțetarilor, iar gardul lui Rafailă era căzut la pământ ca și cum ar fi trecut taifunul. Și atunci, după ce privi în dreapta și în stânga, fără să-i vadă pe oamenii care se opreau pe marginea drumului să privească după ea, pe obrazul palid

începură să-i alunece lacrimile, ca niște picături de arsenic.

În apusul zilei, Lucica înainta pe drumul tăbăcit, iar în urma ei pășea trist soldatul, ținând cu grijă în mână dreptă găleata albastră a vinovăției ei.”

— Fantoma din moară, p. 420

Prin personajul din *Fantoma din moară* am încercat să vorbesc despre esența comunismului, dar mai ales despre cauzele misoginismului de tip comunist. Ar fi multe de spus. Pentru mine, anii '60 și Decretul 770 conțin germele unei traume naționale, care a culminat cu dorința acerbă și generalizată de a-l ucide pe dictator. O spun în mai multe romane ale mele, am trăit această perioadă și nu pot să o dau la o parte. Cam tot ce scriu ajunge până la urmă acolo, la rădăcinile răului.

Interviu preluat din
American Romanian Cultural Society Jurnal.
Traducere din engleză și
adaptare de Ileana Marin

Integral în online

Kafka reloaded 1

Ofelia Prodan

Ziua începuse cum nu se poate mai bine pentru gândacul negru de bucătărie. Se ghiftuise cu niște firimituri și acum stătea pe masă cu toracele în sus, mișcând haotic din piciorușe. Dar deodată începu să se simtă ciudat. Piciorușele lui fragile se transformau treptat în mâini și picioare, iar trupul lui în trup de om, solid, voinic. Fără să vrea, deschise gura și se auzi vorbind — *ce naiba mi se întâmplă! Imediat îi căzu fisa — sunt om, m-am transformat în om, ce oribil! Urăsc oamenii, ei vor să mă extermin! Oare acum o să-mi extermin și eu frații mei,*

gândacii de bucătărie? Oare o să ajung un criminal vinovat de genocid? Fiind ditamai omul, masa abia îl mai susținea și se prăvăli la podea. Se ridică sprinten. Am chef să alerg, zise cu voce tare și se miră că îi sună destul de plăcut vocea umană pe care o detesta și tremura de groază când o auzea pe vremea când era doar un gândac de bucătărie. Ieși afară. Începu să alerge inspirând aerul răcoros al dimineții. O fată trecu pe lângă el alergând și îi făcu un semn amical cu ochiul. El nu pricepu mai nimic, ba, mai rău, i se păru ceva

pervers, ofensator. Ciudate mai sunt reacțiile oamenilor! Oftă în sinea lui, dar întoarse capul după fată și i se păru atrăgătoare. Alergă după ea și îi zise — nu te supăra, aș vrea să te invit la o firimitură de mâncare, e delicioasă, te sature pentru o jumătate de zi! Fata îl privi de parcă era nebun și îi zise aspru — du-te și te caută! Apoi o luă la fugă, accelerat, de data asta. El se gândi — deci trebuie să mă caut! Dar asta și vreau! Eu sunt gândac de bucătărie, nu om, și nu mă regăsesc nicăieri, fata are dreptate, trebuie să mă caut! Se întoarse tot în

fugă acasă și începu să se caute prin toate cotloanele unde se ascundea când era gândac. Dădu peste alți gândaci, care, cum îi văzură fața de om, se făcură nevăzuți, de parcă văzuseră o creatură de coșmar. Degeaba îi chemă cu glas prietenos. Toți gândacii se infiltraseră prin crăpături și nici măcar din antene nu mișcau. *Sunt o creatură de coșmar, până și frații mei sunt îngroziiți de mine! Trebuie să mă regăsesc.* Se întinse pe podea cu mâinile și picioarele desfăcute și începu să lingă cu limba firimiturile de mâncare. Otrăvite.

I Sestieri di Venezia: Cannaregio

Mihai Stan

După călătoria noastră prin cartierul San Marco vă invit să descoperim împreună *il sestiere Cannaregio*, cartierul în care am locuit mulți ani și care leagă Gara Santa Lucia, prin *Strada Nuova*, trece prin fața Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția, de Piața San Marco. De acest cartier mă leagă multe amintiri frumoase, mai ales că mi-am făcut mulți prieteni printre vecinii cartierului, însă aș începe călătoria noastră din *Campo San Salvador* – o piață publică vibrantă, care alături de *Ponte di Rialto*, este ultima parte din cartierul San Marco făcând trecerea către cartierul Cannaregio. De ce am început de aici? Pentru că această piațetă, pe lângă magazinele elegante găzduiește două monumente importante: Biserica San Salvador fondată în secolul al VII-lea și reconstruită în secolul al XVI-lea de marii arhitecți Giorgio Spavento, Tullio Lombardo și Jacopo Sansovino, aceasta găzduind relicvele Sfântului Teodor (primul protector al Veneției), două capodopere ale lui Titian Vecellio: *Buna Vestire* (1566) și *Schimbare la Față* (1560) și monumentul funerar al Dogelui Francesco Venier – o operă sculpturală realizată de celebrul arhitect și sculptor Jacopo Sansovino. Din ansamblul bazilicii făcea parte și il *Convento dei Canonici* transformat, astăzi, în spații destinate expozițiilor temporare și birourilor administrative. În acest spațiu sau mai bine spus în Galeria Telcom Future Center, în cadrul programului oficial al Carnavalului de la Veneția 2016, a fost prezentată expoziția etnografică „Femininitate și împodobire” din colecțiile Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”, inaugurarea

acesteia fiind urmată de un moment de muzică tradițională românească susținut de Gelu Voicu & Taraful. Alături de Biserica San Salvador se află Scuola Grande di San Teodoro, sediul celei mai vechi confraternități laice din Veneția, fiind înființată în anul 1258 în semn de devoțiune față de Sfântul Teodor, primul patron protector al orașului înainte de aducerea moaștelor Sfântului Marcu. Impresionanta scară monumentală duce la *Salone Capitolare* decorat cu picturi din secolele XVII și XVIII realizate de maeștri precum Jacopo Palma il Giovane, Antonio Vassilacchi și Jacopo Bassano. Il *Salone Capitolare* găzduiește faimoasele concerte ale

orchestrei *I Musici Veneziani*, iar parterul impunătoarei clădiri găzduiește expoziții temporare așa cum s-a întâmplat, la ediția 2013 a Carnavalului de la Veneția, când la Scuola Grande di San Teodoro a fost prezentată expoziția România: *Costume și măști populare de ceremonie* din colecțiile Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”. După vizitarea celor două impunătoare monumente este momentul să explorăm cartierul Cannaregio, însă, în drumul nostru, este obligatoriu să ne oprim pe *Ponte di Rialto* – cel mai vechi și faimos dintre cele patru poduri care traversează Canal Grande: *Ponte della Costituzione*, *Ponte degli Scalzi*, *Ponte*

dell'Accademia și *Ponte di Rialto* (acesta fiind construit între 1588 și 1591 după proiectul arhitectului Antonio da Ponte) – de unde puteți face un mic shopping, dar în același timp vă puteți bucura de una dintre cele mai spectaculoase și fotografiate priveliști ale întregii Veneții. După vizita la *Ponte di Rialto*, traversăm *Campo San Bartolomeo*, unde se află statuia celebrului dramaturg și libretist italian Carlo Goldoni, trecem pe lângă *Fondaco dei Tedeschi* (construit în jurul anului 1228 și reconstruit în 1508 după un incendiu, *Fondaco dei Tedeschi* a fost centrul efervescent al comerțului dintre Serenissima și negustorii vorbitori de limbă germană, care își depozitau mărfurile aici înainte de a le vinde), unde, de pe terasa de la ultimul etaj, putem admira orașul (însă, din păcate, pentru moment clădirea este închisă) și străbatem *Salizada San Giovanni Grisostomo*, strada pe care se află Chiesa di San Giovanni Grisostomo construită între anii 1497 și 1504, ultima operă a renumitului arhitect Mauro Codussi și adăpostind capodopere pictate de Giovanni Bellini și Sebastiano del Piombo. De pe *Salizada di San Giovanni Grisostomo* dacă facem dreapta, pe lângă biserica cu același nume, ajungem pe *Calle del Teatro* unde se află Teatrul Malibran – una dintre cele mai vechi, importante și încărcate de istorie săli de operă și teatru din Veneția. Acesta a fost construit de frații Grimani, chiar pe locul unde se aflase anterior casa celebrului explorator Marco Polo, și inaugurat în anul 1678 sub numele de *Teatro San Giovanni Grisostomo*.

Continuarea în online

0 călătorie din Umbria spre Toscana

Ligia Pârvulescu

Există locuri care îți oferă fotografii frumoase și locuri care îți oferă povești. Umbria face parte din cea de-a doua categorie. Poate de aceea a atras, de-a lungul timpului, scriitori, artiști și călători aflați în căutarea unei Italii mai puțin spectaculoase la prima vedere, dar infinit mai profunde.

În 1905, Luigi Pirandello petrecea câteva săptămâni la Chianciano Terme pentru cure balneare. Experiența avea să inspire două dintre nuvelele sale, „Acqua amara” și „Pallino e Mimi”, în care atmosfera stațiunii devine fundal pentru observațiile sale despre fragilitatea umană, iluzii și măștile sociale. Mai bine de un secol mai târziu, aveam să ajung și eu în aceste locuri, descoperind nu doar frumusețea Umbriei și a Toscanei, ci și surprinzătoarele lor legături cu literatura și arta europeană.

Am vizitat Umbria într-un septembrie luminos, când căldura verii începe să se domolească, iar dealurile capătă reflexe aurii. Este poate cel mai frumos moment al anului pentru a descoperi această regiune pe care italienii o numesc adesea „inima verde a Italiei”.

Prima întâlnire a fost cu Assisi, orașul Sfântului Francisc. Dincolo de valoarea sa religioasă, Assisi este unul dintre acele locuri în care cultura europeană pare să-și amintească de rădăcinile sale spirituale. Aici s-a născut una dintre cele mai influente figuri ale Evului Mediu, iar moștenirea franciscană a inspirat secole întregi de literatură, artă și reflecție filozofică. Privind dealurile care se deschid din jurul cetății medievale, am înțeles de ce atâția călători au descris Assisi ca pe un loc al liniștii interioare.

Dacă Assisi este solemn, Spello este exuberant. Satul pare o grădină locuită. Pereții caselor sunt acoperiți de flori, arcadele sunt împodobite cu ghivece, iar străduțele înguste au frumusețea atent compusă a unei picturi. Umbria are darul rar de a transforma cotidianul în artă, iar Spello este poate cel mai bun exemplu.

La Lacul Trasimeno am descoperit o altă față a regiunii. Apa liniștită și lumina de toamnă timpurie creează un peisaj contemplativ, aproape melancolic. Este genul de loc care nu impresionează prin spectaculos, ci prin armonie.

Perugia mi-a oferit însă una dintre cele mai frumoase surprize culturale ale călătoriei. Capitala Umbriei este legată de nume importante ale Renașterii. Aici a activat Pietro Vannucci, cunoscut sub numele de Perugino, unul dintre cei mai apreciați pictori ai secolului al XV-lea și mentorul tânărului Rafael. Echilibrul, eleganța

și seninătatea picturilor sale aveau să influențeze decisiv arta renascentistă.

După Umbria, drumul m-a purtat către Toscana, în zona Chianciano Terme și Val d'Orcia. Aici legătura dintre peisaj și cultură devine aproape imposibil de separat. Dealurile ondulate, drumurile străjuite de chiparoși și lumina caldă de septembrie creează imagini care par desprinse din pictura renascentistă.

În apropiere de Chianciano se află La Foce, domeniul scriitoarei Iris Origo, una dintre cele mai interesante figuri culturale ale secolului XX. Istoric, biograf și memorialist de excepție, Origo a transformat această proprietate într-un centru cultural și a descris magistral viața regiunii în volume precum „War in Val d'Orcia”, considerat astăzi un clasic al literaturii memorialistice despre Italia în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Pe măsură ce traversam Val d'Orcia, am înțeles de ce atât de mulți artiști au fost seduși de aceste locuri. Montalcino, Pienza și Montepulciano nu sunt doar orașe istorice, ci adevărate compoziții vizuale. Pienza reprezintă idealul urbanistic al Renașterii, imaginat de Papa Pius al II-lea. Montepulciano domină peisajul de pe colina sa asemenea unui decor teatral, iar Montalcino păstrează aerul auster și nobil al Toscanei medievale.

Privind acum în urmă, îmi dau seama că această călătorie a fost mai mult decât o vacanță. A fost o întâlnire cu Italia lui Pirandello, cu sensibilitatea lui Modigliani, cu spiritualitatea franciscană din Assisi și cu universul cultural al lui Iris Origo. A fost o călătorie prin locuri în care literatura, pictura și istoria nu sunt expuse în vitrine, ci continuă să trăiască în peisaj.

Integral în online

La mare, la soare

Vlad Preda

Nisipul e mai fierbinte aici, lângă pietrele falezei. Briza mai domoală. E locul prielnic de coborât pe plajă cu umbrela la subsuoară. Un bărbat scund și slab, bine copt, citește în picioare dintr-o carte ținută într-o mână, cu un marker în cealaltă. Nu-i ard tălpile? De aici, marea de șezlonguri și umbrele de paie și pânză acoperă marea de apă. Se aud însă valurile izbind malul. Postul salvamarilor arboresc steagul galben. Un avion de mici dimensiuni cu un banner agățat în coadă survolează plaja. Înainte și înapoi. Înainte și înapoi. Un ins burtos anunță la megafon un spectacol extraordinar cu maneliști de primă mână la nu știu ce hotel. Intrarea liberă pentru copiii sub zece ani. Un alt ins se apropie de el și-l roagă să vorbească mai încet pentru că de-abia a reușit să-și adoarmă prietenul. Prietenul, într-adevăr, doarme pe burtă la umbră, prăbușit pe un șezlong. Drum lung, muncă multă. Totuși, soarele hipnotizant al mării, de pe cerul imaculat, poartă cu el urmele înfrigate ale unei amintiri foarte vii. Soarele mării aduce cu soarele de deasupra ogoarelor din Germania, Spania, Italia, unde turiștii de ocazie sunt ceea ce sunt în adevărul mai pregnant al existenței lor: agricultori dezrădăcinați care

plantează semințe și smulg tulpini din soluri străine, dar tot cu miros de țărână încinsă. Cât vezi cu ochii, turiști bronzăți și istoviți. O femeie lopătează prin nisip aplecată asupra fetei ei, pentru a-i explica cum se cuvine că n-are voie să facă nu știu ce și că trebuie să fie înțeleghătoare, pe un ton exagerat care-i trădează neputința de a-și convinge copilul. Iar fetița mușcă din plin. Insistă, bate din picioare, se vaită, mama, tot mai alarmată, cedează la fiecare pretenție, păstrând un ton calm, ca și cum ea ar fi cea îngăduitoare, cea care conduce ostilitățile. Pierde cu fiecare pas cu care se apropie de apă. O altă femeie arsă de soare, plâpândă, cu vertebrele la vedere și nițel adusă de spate, zâmbește cu gura punșită, pentru că-i lipsesc câteva măsele. Nu pot totuși afișa zâmbetul larg, eliberator de griji, specific turistului cu saltea și colac gonflabile. La doi pași, lungit pe un prosop, un tată se întreabă retoric: „De ce tot plânge fata asta?” Fetița lui, de-o seamă cu fetița de adineauri, se smiorcăie și aduce la cunoștință tristeții mai cuprinzătoare decât niște mofturi de moment. Cele mai mici neajunsuri capătă dimensiunile unei tragedii în ochii și vocea tatălui, care se reflectă în atitudinea copilului, care

accentuează deznădejdea tatălui, care descumpănește într-atât copilul. Vacanța e o dramă. Și când sperietura devine de nesuportat, tatăl o ia în apă, ca totul să-și recapete culoarea și lumea să revină la viață. Apoi, de la capăt. De ce tot plânge copilul acesta? Nimic nu-i place. Într-un fel, toți oamenii ăștia își doresc să-i aud, să le fie martor. Vor să le aud plângerile, fala, versuina improvizată și concentrată ca un fluturaș de prezentare a existenței lor. Neisprăviți publicitari ai propriei existențe luați prin surprindere de statutul temporar de turiști ai mării. Marinari de mal. Doi tineri unguri foarte grași, femeia e acoperită din cap până în picioare de scipici, bărbatul poartă un lanț de aur, se fotografiază unul pe celălalt cu gleznele înmuiate în apă de vreo jumătate de oră, mereu în aproape aceleași poziții. Nicio dată împreună. Par voioși și plictisiți în același timp. Dar cu toții

știm mai mult sau mai puțin ce facem sau ce trebuie să facem odată ajunși pe plajă, însă rămâne întotdeauna un rest, o umbră de nedumerire. Apa mării servește la scăldat. Nisipul fin s-a adunat acolo ca să întinzi prosopul pe el. Soarele îl arde la foc mic. Loțiunea de plajă protejează. Umbrele fac umbră. Umbrele fac umbră. Umbra oferă un strop de răcoare și repaus. Berea rece potolește setea. Berea încălzită o întărește. Prețurile, cum e firesc, sunt de două ori mai mari decât în afara cercului magic al stațiunii, faleza e pentru promenadă, scenele pentru spectacole, toată lumea vrea să urce pe scenă, muzica din difuzoare pentru desfătarea urechilor, unele melodii nimeresc atât de bine atmosfera încât pare că însăși marea cântă, la unison cu valurile de turiști.

Continuarea în online

Părerile suricatei Mweemba

Adrian Ciocioman

Mazabuka, una dintre localitățile din sudul Zambiei adăpostea o familie de suricate. Erau atât de speciale că toți veneau să le vadă. Anul trecut venise o familie de lei din Tanzania, luna trecută, au fost vizitate de o familie de antilope bătrâne. Erau speciale tocmai pentru că nu prea vezi suricate în Zambia. Se pregăteau de

anotimpul ploios, era sfârșit de octombrie. În fiecare an, la începerea ploii, avea loc o serbare de primire a păsărilor călătoare. Aici berzele dansau, mai mereu era un cuc beat care se urca pe mese și înjura pe toată lumea fără discriminare. De această dată, o barză a purtat în spinare o prigorie. Era micuță și colorată și cânta

la fel de fermecător ca sirenele din poveștile piraiilor. Prigoria, în semn de mulțumire pentru primirea ei în rezervația din Mazabuka a pregătit o tombolă, unde marele câștigător pornește către Europa cu păsările migratoare de cum se termină anotimpul ploios. Mweemba, cea mai curioasă dintre suricate s-a înscris în tombolă. Mereu se

gândea cum e să pleci atât de departe încât ploaia să nu mai poată atinge blănița pufoasă, să nu trebuiască să scoți găleți

întregi de apă din tuneluri și mai ales din holul ce duce de la bucătărie la baie. Arhitectura suricatelor nu era deloc un avantaj. După ce au petrecut copios și și-au umplut burțile la serbare până într-acolo încât să le țină lipite de pământul umed s-au strâns să vadă cine câștigă tombola. Mweemba era timidă, se ascunsese după un elefant în timpul desfășurării evenimentului. Dar numele ei a răsunat după ce a fost aleasă marele câștigător. În grupul ei de suricate, ea era responsabilă cu paza. Stătea rezemată în codiță, cu urechile ciulite

și urmărirea posibile pericole care-i puteau ataca familia. S-a trezit câștigătoarea unei mari excursii departe de casă. A fost luată în spate de barză și dusă în satul de unde venea prioritatea. Un schimb de experiențe pe cîste. Prima oprire a fost la Iringa, unde a luat masa cu alte suricate din țara vecină și au tras o beție zdravănă. I-a plăcut în Tanzania, spunea că huma era mai prietenoasă cu blănița, că hienele de aici sunt mai prietenoase, s-a împrietenit cu un facocer care l-a purtat în spate prin Ruaha. Anotimpul ploios nu era deloc preferatul suricatelor,

nimic nu e mai deranjant decât mirosul de blăniță și tutun combinate cu damful de țuică de banane sau mango. După încă o zi de mers prin furtună au oprit la Timau în Kenya. Barza a ratat intersecția drumului A2 cu B6, erau așteptați la Nkubu. Aici suricatele gazdă n-au fost atât de primitoare. Au privit-o pe Mweemba ca pe o venetică sudistă, dar beția e beție, iar țuica de banane e universală. Aici a văzut o surioară suricată prinsă de un om și a rămas îngrozită. Aici a văzut hienă stând la pândă prin stufăriș și antilope devorate de lei răi și înfometate.

Mweemba era cam speriată. S-a lipit de o anume Nia. Era cu coada lungă și ochișorii mari, cu blănița catifelată și îngrijită. Nia i-a adus lui Mweemba o salată de termite cu garnitură de furnici. S-au dat în vorbă, au băut țuică de banane până când li s-a înmuiat codița, apoi s-au retras în tunelul patru să se lingă pe blăniță. Mweemba simțea dragoste. Nu știuse până atunci că poate exista un astfel de eveniment și dădea vina fie pe salata de termite, fie pe țuica de banane.

Continuarea în online

Ghid canicular de vacanțe literare...

Maria Barbu

Când spun vacanță mă gândesc inevitabil la vară, iar verile ultimilor ani au fost suficient de fierbinți încât să facă necesar apelul la artileria grea: două cuburi de gheață în fiecare pahar de limonadă și încă vreo trei lăsate să alunece pe piele, ca să-mi dea măcar iluzia că sângele nu o să-nceapă să-mi fiarbă prin vene. Au fost zile întregi în care nu s-a mișcat nimic în afară de aerul care tremura la orizont, amenințând să crape și să dezvăluie ochilor înroșiți de zăpușeală o altă dimensiune, o lume de dincolo de unde vântul și furtunile încă nu au plecat. Dacă n-ar fi fost ticăitul ceasurilor care să măsoare neîntrerupt secunde și bătăile inimii, ai fi avut impresia că timpul s-a topit și el, lăsând vara stăpână pe orice gând care altădată ar fi fost oprit de rațiune. Și-atunci nu e deloc de mirare că scriitorii au înțeles de mult ceea ce meteorologii exprimă în grade Celsius: soarele care topește asfaltul pare să topească și convențiile sociale, iar sub razele lui necruțătoare granița dintre impuls și acțiune este mai fragilă ca niciodată.

Coasta amalfitană, de exemplu, este astăzi o destinație

perfectă pentru toți iubitorii de limoncello și peisaje care îți taie respirația. Pe de altă parte, soarele orbitor și atmosfera toridă a verii în care Tom Ripley ajunge acolo ca să-l aducă pe Dickie înapoi în America ne amintesc că lucrurile pot aluneca foarte ușor pe un făgaș nu chiar atât de idilic. După-amiezile lungi și calde scot la iveală invidia și violența pe care Tom încearcă să le ascundă sub aparențe elegante, și creează un cadru în care personajele și simțul lor moral se sufocă deopotrivă.

Pentru turiștii amatori de vacanțe exotice, o croazieră pe Nil pare alegerea care îmbină în mod ideal relaxarea și băile de soare cu imersiunea istorică, experiențele inedite și farmecul aparte al Egiptului. Hercule Poirot ar strâmba însă puțin din nas și ne-ar contrazice: vasul

e o heterotopie care izolează pasagerii și contribuie, împreună cu temperaturile ridicate, la amplificarea iritabilității și tensiunii dintre personaje. Printre palmieri și temple de pe vremea faraonilor, excursia se poate transforma rapid într-o cameră sub presiune unde gelozia și resentimentele duc la crimă.

Africa rămâne la fel de înșelătoare și pe uscat. Algeria te atrage imediat în capcană cu sutele de kilometri de coastă, mâncarea autentică, ruinele romane și străduțele desprinse parcă din alte vremuri, însă pentru un străin ca Meursault, căldura care le învăluie lipicios pe toate poate fi insuportabilă. Lumina orbitoare a soarelui îl amețește și îi întunecă judecata, și de aici până la a apăsa pe trăgaciul pistolului îndreptat înspre cine nu trebuie nu este decât o picătură de transpirație în plus.

Să nu uităm nici de zonele tropicale, care atrag anual mii de turiști prin vegetația luxuriantă și fauna spectaculoasă. Căldura este aici o forță aproape mitică, care împinge familia Buendía într-un delir halucinant al pasiunii și al violenței, timp de generații întregi. Iar dacă

America de Sud răspunde cu atâta febrilitate la provocările pe care i le adresează vara, partea de Nord nu se lasă nici ea mai prejos. Umezeala și aerul irespirabil al unui New Orleans încins fac să explodeze tensiunea și conflictul de putere dintre Blanche și Stanley, pe măsură ce gradele de afară se apropie tot mai mult de cele ale paharelor de alcool și ale emoțiilor nemăștiinate în frâu.

Până la urmă, ar fi oare posibil ca tocmai din cauza asta să aleagă toată lumea vara, inconștient, atunci când e întrebată de anotimpul preferat? Desigur, nu pentru că ar crede cu adevărat că valurile de căldură transformă oamenii în criminali, dar poate pentru că zăpușeala are darul de a face vizibil ceea ce în restul anului rămâne ascuns. În lipsa tot mai mare a umbrelor în care să ne ascundem, de noi înșine sau de razele fierbinți, măștile cad mai repede, tăcerile devin mai apăsătoare, iar jarul care mocnea de mult prinde în sfârșit viață. Vara, anotimpul vacanțelor? Da, dar și anotimpul revelațiilor: momentul în care oamenii descoperă cine sunt cu adevărat, chiar dacă uneori e prea târziu.

LOVE BANDANA – note vieneze

Cosmin Divile

Pfarrkirche St. Johann Evangelist, situată în districtul 10 din Viena, pe care nu o văzusem niciodată – deși fusesem de multe ori în Viena – avea să-mi rămână în minte într-un fel cu totul neașteptat. Nu-mi plănuisem nici să o vizitez și nici să merg la slujbă. Era o duminică de iunie în care ieșisem din casă în jurul orei 8, împreună cu unul dintre cei doi prieteni de-ai mei, pentru a lua micul dejun. Neașteptat de călduroasă acea dimineață. Ne-am luat fiecare câte un sendvici și o cafea de la unul dintre puține magazine deschise și ne-am așezat pe una din băncile părculețului care înconjoară biserica. Nu m-am abținut să nu-i spun că termin doctoratul în anul în care s-a răiat sporul doctoral, că s-a mărit norma didactică de la 18 la 20 de ore pe săptămână în învățământul preuniversitar, că sunt vreo 15 posturi cu normă întreagă în tot Bucureștiul și că suntem aproape 400 de candidați la examenul de titularizare. Austeritatea e sfioasă, nu intră în Palatul Parlamentului și nici în Catedrala Mântuirii Neamului.

Banca unde eram așezați se afla în partea din spate a bisericii, lângă un loc special amenajat pentru cei cu animale de companie. Când am ajuns noi erau doar foarte puțini oameni,

și pe stradă și în parc. Îmi atrăsesse atenția agitația a doi oameni de pe o bancă tot din dreapta bisericii, doar că aceasta era aproape de intrarea principală. Nu începuse nicio slujbă, nici clopotele nu se auzeau și nici nu știu dacă era deschisă biserica. N-am nicio idee referitoare la naționalitatea lor, posibil să fi fost imigranți – mai auzeam frânturi dintr-o limbă care nu semăna cu germana. A început să mă intereseze în momentul când unul din ei își tot sufla nasul peste bancă – cunoaștem acel gest – de răsunat tot părculețul. Din când în când, mai apărea câte un trecător care lăsa impresia că îl cunoaște pe cel de-al doilea bărbat. Tomberonul de lângă ei funcționa pe post de depozit de unde erau scoase niște pliculețe pe care

le primeau trecătorii. Probabil că nici parohul care urma să țină slujba nu se trezise la ora aia. După o vreme, au trecut pe lângă noi doi tineri cu glugă pe cap care ne-au întrebat pe germană dacă nu vrem niște cox. S-au așezat și ei la câteva bănci distanță de ceilalți doi și păreau că se cunosc; a urmat un schimb de replici, dar n-am înțeles ce și-au zis. În așteptarea clienților, pe cele două bănci se mai spărgea câte-o pietricică, din când în când, se creștea cu cardul și se inhala apoi.

Ulterior, în parc mai apăruseră și alți oameni. Toți bărbați. Era un soi de întrunire discretă, o slujbă înainte de slujbă. Îmi aminteam de toate memorialele călătorilor români ai epocii dejiste care descriau și incriminau consumul de droguri

din țările europene sau din S.U.A., punând-o pe seama decadenței Occidentului. Îi și povesteam prietenului meu de unul dintre cele mai voluminoase scrieri apărute în 1963, *America la ea acasă*, a lui Sergiu Fărcășan, care începe cu descrierea unei scene de trafic de stupefiante chiar de la bordul avionului: o stewardesă a companiei Air France prinsă de autoritățile vamale americane având asupra sa două kilograme de heroină ascunsă în... chiloți. Habar n-am cum citeau cititorii patriei astfel de relații.

Între timp o luaserăm de acolo, nu de alta, dar parcul începea să se umple, în biserica văruiată în alb nu părea că intră mai nimeni, noi eram, mai degrabă, suspecti în peisaj. Între timp apăruseră și trei polițiști care îi luaseră la întrebări pe cei doi bărbați văzuți de mine inițial. Mi-am amintit de filmul fraților Dardanne, *Tori și Lokita* (2022) și de două versuri descoperite la Roma, ale unui rapper italian, Ketama 126, în piesa *LOVE BANDANA*, care are 10 milioane și jumătate de vizualizări pe Youtube: „*Vogliamo amore perché amore non c'è/ Love-gang-gang-gang/ Abbiamo droga perché amore non c'è*”.

Visul unor nopți de vară (la propriu)

Cătălina-Andreea Dumitru

Mi-am pregătit întreg cadrul necesar ca să mă simt confortabil scriind. Aburul ceaiului îmi aburește ochelarii, iar lumina ecranului îmi face ochii să usture puțin. Nu sunt pregătită să mă confrunt (iar) cu un sentiment pentru care mă disprețuiesc aproape zilnic: nostalgia. Simt o greutate în piept de fiecare dată când

rememorez o amintire în care am fost cătuși de puțin fericită. Chiar și cele în care am fost nefericită au fost îndulcite de trecerea anilor. Mă păcălesc singură, dar, din când în când, se simte bine.

În fine, hai să intru în miezul subiectului. Trăiesc o perioadă în care simt că viața mea e vreaște și că trebuie

să o ordonez cumva, chestie ce mi-a amintit de simplitatea zilelor din vacanța mare. De-a lungul anilor am tot încercat să blochez orice amintire din perioada aceea. Poate pentru că erau prea dureroase. Poate pentru că nu mă pot întoarce în timp. Poate pentru că aș fi vrut să fi fost altfel. Posibilitățile sunt nenumărate, dar nu sunt

aici ca să îmi analizez profilul psihologic.

Bineînțeles, imposibilitatea de a mai retrăi vreodată (măcar) o zi din vacanța mare provoacă o stare pe care nu reușesc să o justific pe deplin, mai ales că nu mă leagă amintiri deosebit de fericite de perioada respectivă. Totuși, cred că există o soluție prin care pot umple golul ăsta. Am citit recent *Oameni care vor fi mereu cu mine* de Narine Abgarian și am avut o senzație

tare stranie. Miezul zilelor de vară din vacanța mare pare ascuns în fiecare pagină a cărții ăsteia, chiar dacă povestea nu este, în esență, despre vară. Pur și simplu emană o căldură atât de intensă, care se poate asemăna doar cu dogoarea verii. Abgarian scrie despre copilărie fără să o transforme într-un paradis pierdut și fără să o îndulcească artificial. Personajele ei cresc printre lipsuri, conflicte și tragedii, dar, cu toate astea, la final rămâi cu

impresia că acele vremuri au fost valoroase. Atât de valoroase încât vrei să petreci o zi din vacanța de vară alături de Fetichă. Să trăiești acele după-amiezi lungi și aparent plictisitoare care deveneau suportabile datorită oamenilor din jur. Ți-ai dori să trăiești nimicul ăla irecuperabil.

Cred că asta mă tulbură când mă gândesc la vacanța mare. Nu îmi e dor de întâmplări extraordinare, ci de inocența acelor zile. Îmi e dor de

versiunea mea care nu știa mare lucru, care nu învățase încă să se teamă de viitor și care nu pierduse speranța. Cred că îmi lipsește senzația că am tot timpul din lume.

Cartea aceasta m-a convins, pentru câteva ore, că încă mă pot întoarce în vacanța mare. Nu permanent, căci nu e nevoie. Doar am nevoie să știu că vacanța mare mai există undeva, între memorie și ficțiune, și mă așteaptă de fiecare dată să o redescopăr.

Day dreaming

Mihaela Irina Dabija

Trecând peste Dâmbovița, spre Calea Victoriei, decise brusc să o ia alene pe străduțe, către Centrul Vechi, fără să se mai gândească la cursuri sau la sarcinile ei. Tot mai multe gânduri i se instalau în minte, ca niște roiuri de insecte ce se năpustesc asupra primelor flori deschise primăvara. Oamenii treceau pe lângă ea, unii grăbiți, alții agale, dar părea că nu-i mai observă. Continua să plutească pe trotuare, cu ochii ațintiți asupra ornamentelor clădirilor, ca și când le-ar fi văzut pentru prima dată.

Deodată, nu mai zări pe nimeni. Trecea prin fața unei agenții de turism. Era închisă, falimentase cu un an în urmă, dar încă mai trona pe geamuri afișele mari, cu font Arial Black, care promiteau vacanțe de neuitat la prețuri incredibile. Unele erau desprinse la colțuri și fluturau încet în bătaia vântului, accentuând sentimentul de abandon al locului. Altele fuseseră rupte, vandalizate, singurele rămase fiind câteva silabe indescifrabile și mici fragmente de imagini marine.

Mirosul brizei și albastrul pur al apei îi cuprinseseră deodată toate simțurile. Clădirile din jur începură să se topească, să se scurgă și să se transforme în valuri de un albastru

amețitor, iar străzile în plaje cu nisip fin, auriu, pe care câte o adiere blândă le transforma în mici vârtejuri de chihlimbar. Brusc, orașul devenise un peisaj de vară la malul mării, iar pielea îi era mângâiată de adierea caldă a vântului. Ar fi trebuit să fie nedumerită, dar se temea să spulbere vraja.

Se gândi deodată la Balic. Nu fusese niciodată acolo, dar citise atât de multe romane și istorisiri, încât avea impresia că îi cunoaște fiecare colțișor. Se gândi la *Pânza de păianjen*, la Regina Maria sau chiar la Constanța Stratulat — personaje și personalități iremediabil atrase de mare, a căror imaginație fusese provocată de orașul alb de la malul Mării Negre. Continua să meargă, iar în fața ei se așterneau imagini fascinante cu grădini verzi, pline de flori și vegetație luxuriantă, iar clădirile care mai rămăseseră în picioare păreau mici fortărețe protejate de straturi groase de iederă verde-smarald.

Era incredibil de fericită că o zi obișnuită se transformase într-o vacanță la malul mării, dar nu înțelegea dacă este doar un vis sau chiar se întâmplă; se temea să nu cumva să se trezească și să distrugă lumea nou creată. Îi plăcea orașul așa,

cuprins de vară și de valuri. Pe alocuri, părea că aude pescărușii zburând și atacând câte un turist neatent care nu își păzea cu atenție înghețata. În fundal, foarte șters, se auzea o vioară ce concura cu sunetul valurilor care se spărgeau de stâncile albe de la țărm, transformând întreaga scenă într-una din romanele acelea interbelice pe care le citise și accentuându-i fascinația pentru experiența de care avea parte. Îi era teamă și să clipească, sau să se șteargă la ochi. Se gândise amuzată că poate chiar se transformase într-una dintre acele vrăjitoare care, cu o simplă atingere, au puterea de a schimba totul în jurul lor.

De altfel, ea nu obișnuia să viseze prea des. Se confrunta

mai degrabă cu insomniile decât cu nopți de somn profund, așa că visele îi erau rare. Nici nu era genul de femeie care să creadă în teoriile de interpretare a viselor și în predicțiile sumbre pe care oamenii le făceau adesea în legătură cu ele. Și nu avea insomniile cauzate de vreo depresie sau de răni profunde, provocate de cine știe ce interacțiuni umane, relații eșuate ori chiar neîmplinite. Nu. Ea nu dormea de prea multă viață. Ea nu dormea pentru că iubea prea mult râsul, iubea marea — deși era incapabilă să înoate — iubea vara, iar acum toate acestea i se așterneau sub picioare ca un covor roșu la o premieră de teatru.

Integral în online

Amintiri la malul mării

Alexandra Moncea

M-am născut la mare și întreaga copilărie mi-a părut, încă de la început, intim legată de freamătul valurilor sale, de aroma exotică pe care o aducea, de undeva de departe o chemare ascunsă spre locuri ce așteptau să fie descoperite. Nu-mi amintesc să fi fost vreo zi în care albastrul întins, parcă, la infinit, să se fi ferit, tulburător și tandru, din calea privirilor mele lacome de nesfârșit. Îl căutam, urcând pe străduțele răsucite, abrupte, de pe cele mai înalte coline aflate între zidurile orașului pietruit și desigurile sălbătice, presărate cu bujori, tufe de cucută, ciulini și nease-muiji maci. Florile acestea atât de roșii, care se pierdeau în zare până aproape de dunele nisipoase dinspre mal, deveneau un nelipsit decor printre vegetația pontică, cu influențe mediteraneene. Priveam captivată cum însângereau lor se contopea cu linia orizontului și chema la visare, la acel tip

de renunțare totală pentru a pătrunde într-un somn adânc, meditativ. După un timp, soarele se făcea scânteie deasupra luciului apei și tot albastrul pe care îl căutam de la primele ore ale dimineții devenea o întindere incandescentă, luminoasă până la orbire dacă o priveai insistent. Adesea, acel alb părea insuportabil, precum

o greutate în piept pe care nu o poți duce, cu care știi că nu poți merge mai departe pe drumurile înguste, prăpăstioase. Atunci, îmi răsuceam privirea spre zări cu nori risipiți, spumoși ori o linișteam în cutele mătăsoase ale nisipului, căutând cochiliile de scoici sifefate și simțind finețea acestor rămășițe ale ființelor marine.

Toată căutarea mea hoinară pe culmi, printre ierburi înalte și dese, care mi se întindeau până spre piept, sau pe drumurile șerpuitoare ce se așteptau în densitatea betoanelor care învăluiau orașul o lăsam, întotdeauna, în seama bunicului. Îi urmăream silueta efilată, părul de un negru intens și culoarea închisă a pielii ce devenea aproape arămie în strălucirea soarelui de vară. Erau reperele mele, nu le scăpam din vedere, și am știut, peste ani, că aceste caracteristici fizice aveau să îmi dicteze alegeri și preferințe, mai mult decât atât, aveau să se lege, prin farmecul lor indimenticabil, de o latură profundă a originilor existenței mele. Bogăția acestor elemente ce mi-au conturat copilăria au lăsat în urmă o aromă de adâncă viață subconștientă pe care am hrănit-o prin reîntoarcerea la malurile mării.

Continuarea în online

Poveste de lumină

Emma Neamțu

O fereastră cu o perdea, neapărat galbenă. Un covor, neapărat cu model negru pe fond roșu. Lumina după-amiezii, puternică, reflectându-se în șifonierul de culoarea mierii, jucându-se cu firele de praf. Cerul, neapărat imens, fără pată. Masa de lângă calorifer, acoperită cu o țesătură în aceleași tonuri cu ale cuverturii de pe pat. Printre toate acestea, povești cu domnițe și cavaleri, lumi nesfârșite, zgomote de bătlăie, intrigi de palat, iubiri mai mult sau mai puțin ascunse, istorii de mult trecute, dar atât de vii, totuși. Cărți, multe cărți.

Un balcon cu ușa deschisă. Lumină albăstruie, semn de seară prelungă. Sunet de

apă, de la fântâni ce nu se văd. Cântec de brotac solitar, ascuns în iarbă. Același cer de vară, când lumina nu cedea locul întunericului pe deplin. Zgomotele străzii. De sus, strada este un fir, cu oameni, case și pomi de jucărie. Între balcon și cer, doar tivul florilor de mușcată. Aer mult.

Alt balcon, altă vară. Sufrageria mare, cu un covor persan care o îmbracă frumos. Aceeași lumină albăstruie. Glasurile celor de afară. Un afară și un înăuntru între care nu există niciun prag. Viața e aici și acolo, mereu plină, mereu întreagă, mereu tânără. Graba plecării, a ieșirii. Cei care te cheamă, te așteaptă,

cei printre care te amesteci. Jocurile. Bara de covoare de care te agăți cu mâinile, în avânt din ce în ce mai puternic, mai întâi în îndemnul privitorilor, apoi în strigătele de panică, atunci când avântul se termină în sângele de pe genunchi. Cicatricile purtate ca semnul unei isprăvi deosebite.

Zile nesfârșite, pe nisip, între alte familii adunate pe cearșafurile ca niște insule.

Soare, voci, strigăte, mingi pocnite la volei sau la fotbal, cărți de joc, cărți de citit, gălețușe și lopeți pentru temeliile unor mândre castele de nisip. Părinți, copii, vecini, prieteni, înnegriți de lumina prea albă. Sandalele rătăcite și drumul înapoi pe asfaltul încins.

Și mai târziu, mult mai târziu, parcul pe ale cărui bănci dimineața bea cafea din pahare de plastic și copiii de atunci îi privesc pe cei de acum jucându-se ori prelungindu-și somnul în cărucioare. Plimbări, tobogane, leagăne, jucării împărțite sau refuzate, plâns, râs, gustări, fructe, jocuri, din nou jocuri, altele. Curcubeul fântânilor arteziene. Trandafirii

din care o fetiță răsare într-o fotografie pe un telefon. Cireșele dăruite prietenilor.

Iar acum? Bucuria unor dimineți leneșe, cu o cafea ce merge până aproape de prânz. Fericirea de a nu face

nimic. Inexistența ceasului. Lipsa de importanță a calendarului. Apoi emoția trecerii unei granițe, spre mare, spre miros și culoare de leandri, spre verdele pinilor din alte orizonturi. Albul strălucitor al

luminii și albastrul verzui al apei străvezii. Argintiul frunzelor de măsline. Viața în ritmul valurilor. Aerul cu gust de condimente. Muzicalitatea cuvintelor străine. Canicula, invazia viespile. Sucele portocalelor.

Liniștea. Și din nou marea-cer sau cerul-mare în care te înfășori, de care vrei să te umpli, să faci provizii pe care să le iei acasă. Timp fără timp.

Lumină. Bucurie. Calm. Vacanța de vară.

Parisul pe peronul d'Orsay

Margareta Hanes

Muzeul d'Orsay îl vizitam singură. Luam metroul numărul 4 care mă ducea direct până la biserica Saint-Germain-des-Prés, și de acolo mergeam pe jos până la muzeu. Vremea era aproape mereu frumoasă când ajungeam la Paris. Chiar dacă temperatura era scăzută, razele soarelui se iveau din când în când, ca și cum Parisul se bucura că mă vede. Nici ploaia nu părea mohorâtă ca în alte locuri. Chiar dacă aveam umbrela cu mine, de multe ori nu o foloseam. Ploaia, adesea delicată și blândă, nu mă deranja.

Nu eram ca turiștii clasici, care căutau să bifeze cât mai multe locuri într-un oraș. Nu voiam să trăiesc ca într-un maraton, în care fiecare pas mă îndrepta spre o amintire ce trebuia să fie postată. Nu acumularea amintirilor mă interesa, ci impresiile - acelea care, deși trecătoare, îmi construiau o legătură emoțională cu Parisul.

Când coboram din metrou și urcam scările pentru a ajunge afară, mă opream scurt pe o treaptă și trăgeam adânc

aer în piept. Un surâs aproape imperceptibil îmi lumina fața. Apoi hotărâtă, parcă împinsă din spate de o forță exterioară, mă îndreptam spre muzeul d'Orsay.

Prima imagine pe care mi-am format-o despre Paris a fost prin picturile și sculpturile pe care le-am văzut acolo. Aș fi putut să băntui regulat străzile înguste, să mă plimb pe malul Senei sau prin parcuri pentru a crea o conexiune personală cu Parisul.

Nu m-am oprit niciodată să-mi pun întrebarea de ce muzeul d'Orsay a devenit locul meu preferat din Paris,

un fel de punct de gravitație care mă atrăgea mereu. Picturi impresioniste sau post-impresioniste puteam să văd și la Muzeul Louvre, Muzeul Marmottan Monet, Muzeul de Artă Modernă sau Muzeul de l'Orangerie, printre altele. Poate faptul că a fost o gară înainte îl învăluia în efemeritatea pe care o căutam atât în Paris cât și în picturile mele. Sala mare de așteptare dădea nu numai impresia unei așteptări, ca ceva ce nu mai sosește, cât și ca o speranță care poate apărea în orice clipă. Gara era și un simbol al schimbării și călătoriilor, un loc unde

ajungeam ori de unde plecam spre o altă destinație. Muzeul d'Orsay era locul spre care mă îndreptam pentru a rămâne. Împreună cu marii artiști de acolo căutam atât schimbarea și transformarea, cât și un loc unde puteam să mă stabilesc.

Momentan mă aflam doar pe peron, în așteptare, dar dimensiunea impresionantă a ceasului din sala principală mă readucea la realitate, la nevoia de creație, de fiecare dată când tindeam să alunec spre o lume imaginară unde timpul nu mai exista.

Integral în online

N-a coborât nici azi, dar nici eu n-am urcat

Maria-Cristina Iordache

Stă să plouă și ziceam ieri că ies la soare. Oricum apune curând. Se vede alunecând ca pe tobogane pe marginile de clădiri. Îmi place că de aici se vede spitalul, deși uneori mă

deranjează bocetele de la murgă. Poate dacă stăteam lângă o biserică eram mai aproape de Dumnezeu. Totuși, m-ar privi cam strâmb că tot amân viitorul de azi pe mâine.

Îmi aduc aminte cum tocmai eu am fost la un moment dat pacient în spital, la un etaj superior. Și-mi priveam blocul de acolo, parcă mă dedublam. Era ceva artificial, ca într-un vis febril.

Dar pentru că eram acolo sus, ca pe-un piedestal al celor vii, n-aveam defel idee despre ce se derula cu chin și jale la morgă. Oricum, pe atunci eram mică, aș fi crezut, probabil, că plâng niște copii pentru că nu vor părinții să le cumpere înghețată.

În centru e o cofetărie mare și decorată cu bun gust, Minerva, păcat că nu-mi plac prăjiturile. M-aș fi simțit ca o ducasă ce-a călătorit prin timp până-n secolul al XXI-lea, doar ca să regret din rărunchi decizia-mi profund pripită. La cinema mă tot duc, dar începe să mă enerveze că s-au murdărit scaunele din sala de proiecție și nimeni nu se sinchisește să le schimbe. La teatru, recuzita face să pară toate personajele sărace

și eu știu prea bine că n-avea cum să arate așa un cetățean desprins din mitologia greacă. Când mă plimb pe trotuar, mi-e frică să nu dau ochii cu diverși cunoscuți. Știu că ei m-ar privi cu dispreț și mi-ar arunca în treacăt un "Te îmbogățești pe zi ce trece", știind prea bine că nimeni nu întinerește.

În parc dacă mă plimb, mă străpung în ochi ca niște lănci decoratiunile de prost gust, reciclate de la un Crăciun de acum 2 ani. De ce îi tot mințim pe copii cu fanteziile în care nici măcar ei nu mai sunt atât de naivi să creadă? D-aia suntem o generație de "fulgi dintr-ăștia de zăpadă", acuzați că n-o să-și câștige niciodată singuri banii și o să ajungă cu venele ciuruite prin

vreun cotlon uitat de lume, dar tot ei ne hrănesc cu vise c-o să vină Zâne (care) par/fumate și moșnegi cocârjați de saci doldora de cadouri.

Nu-mi place că nici parcul ăsta nu mai e ce era pe vremea când eu adunam totul de pe jos și făceam colecții din te miri ce. Azi scrie în *Valea Fetii*, la cișmea, că apa nu mai e potabilă. Au strâns lebedele de pe lac. Sau or fi murit de bătrânețe. Ori inimă rea.

Am crezut că nu mi-e dor să fiu copil, dar parcă m-a întors pe dos puțin realizarea că n-am încercat niciodată vata pe băț. Azi mă uit cu jind, dar sunt adult și-mi pare al dracului de scumpă. Mi-am dat seama, de când cu globalizarea, că toate experiențele mele de

copil sunt "universale". N-am făcut nimic din ce nu făcuseră și alții. Iar acum că-mbătrânim, nu pot să urâsc nimic din ce nu urâseră deja și alții.

Mi-a zis cineva să fiu pozitivă. "Noi nu îmbătrânim, noi creștem". O fi confundat între ele tipurile de durere de oase. Adevărul e că mi-ar plăcea să știu ce s-ar fi ales de mine dacă trăiam într-un basm și dobândeam vreo viață veșnică. Poate n-aveam așa teamă să ies din casă și să-mi stric dispoziția și așa precară. Aș fi avut mereu o nouă încercare să dau peste cap lumea. Nu mi-era așa târșe că tre' s-o fac într-o singură zi, că altfel zboară puilul cu ața.

Integral în online

Vă rog-sigur-poftiți-mulțumesc-o zi bună

Petre Nechita

E balet. Karate. Înot în ape înghețate. Filtru, espresso, pahar, casă de marcat, POS. Poftiți, mulțumesc, o zi bună. Și de la capăt. Mi se spune barista. Lucrez într-un chioșc pușin mai mare decât ghereta unui paznic. Zâmbesc, preiau comenzi, râșnesc, pregătesc, servesc.

Îmi place mirosul de cafea, e energizantul care mă ține în picioare. Aerul e încărcat de aroma boabelor prăjite, aproape că o simt ca un praf subțire care plutește prin aer. Eu beau cafea cu nasul!

Mâinile fac un balet continuu. De la râșniță la espresso, de la casă la frigiderul cu sendvișuri, de la raftul cu sucuri înapoi la râșniță. Mereu zâmbind.

Văd o sută de oameni diferiți într-o zi slabă. Cam 500 într-una aglomerată. O zi slabă pe săptămână, două așa și-așa, una aproape aglomerată și alta full. Balet, karate, înot printre sloiuri de gheață.

Când nu mai pot, când simt că nervii și mușchii mi se

încălesc, iar sufletul mi-e ca un coș plin cu resturi, mă gândesc la acasă. Mai exact la raftul din sufragerie. Un raft, o stînghie lungă și îngustă. Un loc pe care mi-am adunat colecția. Cei... Cele... O sută și ceva de piese. 127 de... crengi. Crenguțe, mai bine spus, pentru că nu vânez piesele de mari dimensiuni. Mici surcele găsite pe jos, prin iarbă, prin tot felul de locuri, căci nu slujesc copacii pentru

a-mi umple raftul. Aleg doar forme speciale, crengi care-mi spun o poveste. Și care-mi amintesc de grădina de acasă. Sau de... De fapt, nici nu contează. Nu-s crengi, le zic și eu așa ca să mă aflu în treabă. Timbre, monede, insigne. E treaba mea. Colecția mea, mica mea pace la care mă conectez și care îmi aparține doar mie, n-o împart cu niciun client. Un bacșiș de 5 sau 10 lei chiar nu merită!

Totuși. E fain să lucrezi cu oamenii. În două minute încep, dezvolt și închei câte o mică idilă. Zâmbete, priviri fugare, flirt deșăntat și-un rămas-bun plin de regret. Cu alții port discuții pline de însemnătate. Da, tot în alea maximum două minute. Zi grea? Da. Se vede! Trece! Trece? Da. Se poate și mai rău? Chiar?! Clientul mă măsoară, se gândește că sunt un amărât demn de compătimit și parcă i se schimbă starea.

Altul scuipe comanda, mă împunge cu privirea, mă provoacă, caută un pic de scandal. Mă umilește când îmi aruncă banii și lasă bacșiș ca și cum mi-ar da pomană. Iar eu îi răspund: vă rog-sigur-poftiți-mulțumesc-o zi bună. Strâng pumnul care e în spatele teighelei. Și-l izbesc în mutra aia spurcată de o mie de ori, până-mi obosește brațul care nici nu se mișcă. Sau până apare următorul client.

Cică sunt barista. De fapt, sunt *fucking SUPERMAN!* OK?!

Codruța

Iulia Stavre

Mama nu și-a iertat niciodată moartea lui Dario, fratele pe care Codruța nu l-a cunoscut. Se gândise de multe ori că decizia părinților de a mai avea un copil, pe ea, după ce primul s-a prăpădit, absurd, dintr-o complicație de la pojar, a fost, pe de o parte pentru a o scoate pe mama din depresia în care căzuse după eveniment și din care nu și-a mai revenit niciodată și pe de alta pentru a nu rămâne singuri și neajutorați la bătrânețe. Mama se apropia de 40 de ani când a născut-o, tata avea 45. Nu i-au spus niciodată, dar a făcut legătura de-a lungul timpului, din discuțiile mătușilor care mereu povesteau că ea și verii alături de care crescuse, au apărut pe lume după ce s-a prăpădit micuțul Dario. A dedus că acest eveniment a speriat întreaga familie, practic, moartea lui Dario a declanșat creșterea natalității în familia sa. Cei care aveau doar un copil au început pe rând, să se decidă

să îl aibă și pe al doilea că nu se știe niciodată ce îți rezervă viitorul. După anul fatidic al morții lui Dario, au apărut pe rând, Codruța și cei patru verișori, Andrada, Matei și Codrin. Au crescut împreună, de fapt, ea a crescut alături de ei, prin familiile unchilor și mătușilor pentru că mama nu era refăcută după tragedia trăită. Uneori euforică, alteori tristă niciodată capabilă să-și arate iubirea. Toată copilăria căutase iubire și recunoaștere în privirea rudelor, prin casele unde își petrecea weekendurile și vacanțele pentru ca mama să aibă liniște. Ca să nu o mai trimită de acasă devenise o umbră, se juca doar în camera ei, vorbea doar dacă era întrebată, nu cerea atenție, nici mâncare, nu mai cerea nici iubire.

Când părinții s-au pensionat, intrase la liceu. A învățat pe rupe, animată de dorința de a pleca cât mai repede și mai departe de familie, pe drumul ei. Rebelă și nonconformistă,

a ales să nu mai cerșească atenția mamei și-a schimbat atitudinea, stilul vestimentar, alegerile. În primul an de facultate, departe de casă, a atras în jur oameni superficiali și neserioși care i-au arătat gustul dezamăgirii. Andrada i-a fost alături, ca o soră, a adunat-o de prin cămin, și a luat-o la ea. Doar ea știe ce a încercat să facă sub impulsul unor decizii pripite, cu mintea îmbibată de alcool și pastile. Doar datorită Andradei și pentru că au locuit apoi împreună a reușit să termine facultatea și să ajungă aici, unde este acum. Tocmai fusese promovată în corporația unde lucra, când părinții au sunat-o să-i spună că au nevoie de ajutorul ei, să vină acasă o perioadă pentru că nu se descurcă, că starea lor se degradează pe zi ce trece. A venit după ce a aranjat cu șeful să lucreze o perioadă de acasă, până găsește o femeie care să se adapteze la tabieturile părinților și care să-i îngrijească.

Erau acasă toți trei când mama a încercat să își ia viața. Mâncaseră de prânz și se duseseră fiecare în camera lui să își facă siesta. Codruța mai avea de lucru până spre seară, dar înaintea unei o ședințe, s-a dus în bucătărie să-și facă un ceai, i-a făcut unul și mamei. Tata se foia prin sufragerie, dăduse drumul la TV, din camera mamei nu se auzea nicio mișcare. Când a intrat cu ceaiul, în cameră era întuneric, draperiile trase, nicio mișcare, mama era în pat, moale ca o cârpă, și lângă ea cutia goală de medicamente. Au sunat la salvare, și de la urgență a fost adusă direct la sanatoriu. Deși la început mama nu a vrut să le vorbească, acum pare mai bine, comunică cu ei.

— Aseară mi-a șoptit o voce că îmi arată drumul spre Dario, mi-e dor de el, continuă mama.

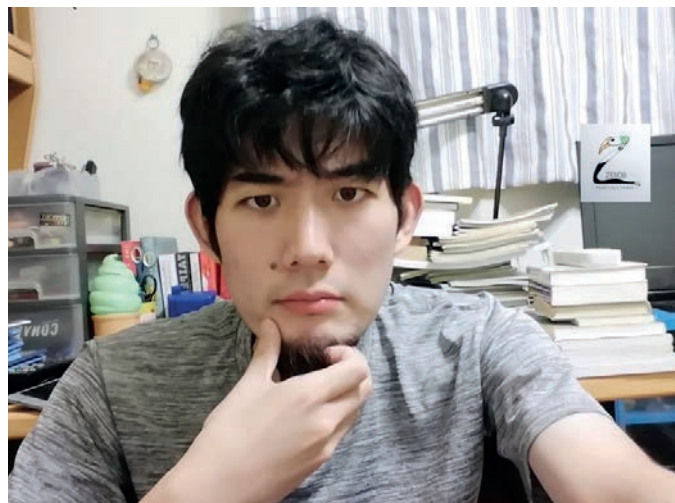
Integral în online

Obiectul meu magic

Tettyo Saito

Nu e vestimentar. Parfum? Poate un pic. Amuleta într-un anumit sens. Asta e Coca-Cola! Pentru mine e ceva între noroc și ghinion, dar decisiv cu siguranță. Iubesc Coca-Cola, cel mai răcoros, dulce, nesănătos și nemaipomenit lichid. Când scriam o poveste, țineam pe lângă mine o Cola mai mereu, ca și cum mi-ar fi accelerat creativitatea, pentru că zahărul e un combustibil indispensabil pentru creier. Dar puțin mai târziu, am fost diagnosticat cu Boala Crohn, una incurabilă: intestinalele suferă de inflamație intensă, fără sfârșit - asta e boala. Mi s-a spus că am nevoie de dietă austeră

toată viață, iar Coca-Cola e dăunătoare pentru intestine. N-aveam decât s-o restricționez. M-a cuprins deznădejdea, pentru o vreme n-am fost bun de nimic. Deși trăiam în iadul durerii abdominale, la o lună după diagnostic, imediat ce începusem să-mi mai revin, doctorul mi-a permis să beau Coca-Cola, doar jumătate de sticlă mică. Imediat, am alergat la magazinul spitalului, după Cola. Delicios, pe bune. Și am plâns în hohote. Și-acum, într-adevăr, eu beau Coca-Cola ascunzându-mă de părinți și de doctor. Desigur sunt prudent, am grijă să nu-mi supăr corpul. Mă face să

mă simt norocos și ghinionist în același timp. Ghinionist pentru că-mi pun viața în primejdie, norocos pentru că-am devenit o raritate, un om care poate să deguste Coca-Cola, s-o aprecieze atât de profund, mizând

propria viață. Și s-a născut o nouă poveste din această ciudățenie. Am scris o povestire și un eseu scurt. Pentru mine Coca-Cola e inger și diavol totodată, iar din relația noastră cu siguranță se va naște ceva.

Teatralitate și nonconformism în peisajul black metal norvegian: HEX (2026) de Maja Holand

Paul-Daniel Golban

Documentarul norvegian *HEX* (2026, 92'), debutul regizoral în lungmetraj al Majei Holand, redă viața a trei artiste pe parcursul a trei ani în încercarea lor de a forma proiectul muzical intitulat *Witch Club Satan*. Deși inițial nu știu să cânte la vreun instrument, cele trei se încapățânează cu înverșunare să performeze pe scenă în timp ce își dezvoltă stilul personal. Încă de la început, acestea atrag atenția prin momentele lor de nonconformism debordant (se prezintă semidezbrăcate pe scenă, cântatul lor se rezumă inițial la urlete, vopsesc un tablou cu sânge menstrual care este transportat într-un autobuz în fața călătorilor), dar mai ales prin teatralitatea

încorporată proiectului artistic. Fetele din trupă se prezintă drept vrăjitoare, iar secvențele de tip tribunal subliniază ideea punerii în scenă ca într-o piesă de teatru, cele trei având background teatral. Pe măsură ce diverse persoane împărtășesc reacțiile lor, trupa primește o perspectivă obiectivă asupra impactului pe care acestea le

au în viața culturală din Norvegia. Un critic muzical descrie la un moment dat genul lor de muzică drept „rock birocratic” potrivit doar pentru finanțări culturale de la stat, oferindu-le două stele din cinci. Pe parcurs, critica receptează încurajator demersul lor artistic. Documentarul prezintă și activismul lor de tip feminist, menționându-se

critica adusă lui Phil Anselmo din trupa metal *Pantera* pentru gestul fascist pe care l-a făcut la unul din concertele sale, fetele rugându-se pentru recuperarea sa etică. Procesul imaginar la care sunt supuse se termină prin condamnarea vrăjitoarelor. Oferind detalii din spatele culiselor, documentarul Majei Holand se transformă într-o călătorie filmică în peisajul *black metal* norvegian.

BRÂNCUȘI FĂRĂ DIACRITICE

30 mai – 21 iunie 2026
Cărturești Verona, București

În perioada 30 mai – 21 iunie 2026, la Cărturești Verona, a avut loc proiectul expozițional „Brâncuși fără diacritice”, realizat de artista Flavia Lupu și curatariat de Andrei Novac, în cadrul Bucharest Design Festival 2026.

Pornind de la o observație aparent minoră – absența diacriticelor din numele lui Constantin Brâncuși în numeroase contexte internaționale – proiectul a propus o reflecție asupra modului în care patrimoniul cultural este transmis, reinterpretat și, uneori, golit de sens prin reproducere excesivă, simplificare sau instrumentalizare simbolică. Pierderea diacriticelor devine astfel o metaforă pentru distanța care

se poate instala între opera originală și circulația sa contemporană.

Nucleul expoziției a fost instalația „tăcerea”, realizată de Flavia Lupu, o intervenție care pornește de la unul dintre cele mai cunoscute repere ale Ansamblului Monumental „Calea Eroilor” de la Târgu Jiu: Masa Tăcerii. Artista a reconstruit masa și cele douăsprezece scaune asociate acesteia, introducând, în structura scaunelor, cuie care fac imposibilă utilizarea lor. Gestul transformă obiectul dintr-un spațiu al întâlnirii și comuniunii într-un loc al distanței, reflecției și interogației critice.

Instalația se situează la granița dintre obiect de

design și artă conceptuală, investigând relația dintre memoria culturală și formele contemporane de consum al imaginii lui Brâncuși. Prin intermediul unor elemente cu încărcătură simbolică și ritualică, proiectul a problematizat felul în care operele artistului sunt recuperate, reproduse și integrate în imaginarul colectiv, invitând publicul la o reconsiderare a raportului dintre patrimoniu, identitate și reprezentare.

Proiectul a fost realizat de Flavia Lupu, curatariat de Andrei Novac, coordonat de Editura Vellant și găzduit de Cărturești Verona, în cadrul Bucharest Design Festival 2026.

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3, București.

Producție: Oscar Print
Distribuție: Librăriile Cărturești
și Librăriile Humanitas
© Ficțiunea

REDACȚIA

Director: Șerban PAVLU.

REDACTORI:

Petre NECHITA,
Alina BAKO,
Marius NICA,
Adriana IRIMESCU,
Gabriela SUCIU,
Claudia COSTIN,
Ciprian HANDRU,
Paul-Daniel GOLBAN,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

CONSULTANȚI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Ileana MARIN,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 10 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503